

OCENA URESNIČEVANJA SPREJETIH STALIŠČ O KMETIJSTVU

OSMEGA NOVEMBRA JE BILA VII. KONFERENCA ZKS V ŽALCU. POSREDUJEMO PREGLED RAZVOJA KMETIJSTVA V ZADNJIH TREH LETIH IN NA KONCU SPREJETE UGOTOVITVE IN SKLEPE.

Na 3. konferenci ZK Zalec, maja 1970 smo obravnavali stanje kmetijstva v občini in sprejeli vrsto sklepov za nadaljnje delo.

Kmetijstvo in gozdarstvo predstavljata v občini pomemben del gospodarstva, saj ustvarjata 25 % družbenega proizvoda. V občini imamo 16.600 ha kmetijskih površin, in sicer 2.500 ha v družbeni in 14.100

Pospravljeni so tudi zadnji pridelki. Zato marsikje ječe kozolci in skednji pod težo koruze tako kot ta na Šmarskem

DA BO »HMEJAR« V LETU 1974 ZANIMIVEJŠI

Uredniški odbor glasila »Hmeljar« se ves čas prizadeva, da bi bila njegova vsebina kar se da zanimiva za čim širši krog bralcev. Na svoji zadnji seji je razpravljal o tem, kaj naj bi v ta namen vpeljali novega v letu 1974. Ugotavlja predvsem, da dosedanje oblike pisanja marsikomu ne ustrezajo, tako ne avtorjem kot marsikdaj tudi ne bralcem. Bralcu namreč bolj ustreza, če lahko v kratkem izve v glavnem tisto, kar bi bilo sicer možno podati v obširnem sestavku. Na tej osnovi je uredniški odbor sprejel sklep, DA V LETU 1974 UVEDE V HME-LJARJA ČIM VEČ KRATKIH SESTAVKOV. Ti naj bi bralce obveščali predvsem o dogajanjih in zanimivostih znotraj podjetja. Avtorji takih člankov naj bi zanimivost samo zapisali, ne da bi jo pri tem komentirali. Upamo, da bomo imeli avtorji s tem lažje delo in da bo zadosti odziva. Da pa bi bilo takih člankov čim več, je uredniški odbor sklenil, da jih bo tudi boljše honoriral.

Vabimo torej vse, ki v svojem delu naletijo na kakšno zanimivost, da jo zapišejo in s tem poskrbijo, da bodo zanjo vedeli tudi drugi.

Predsednik uredniškega odbora
Tone Gubenšek, dipl. inž.

ha v zasebni lasti. Gozdnih površin je v občini 16.950 ha, od tega 17 % v družbeni in 83 % v zasebni lasti.

V družbenem sektorju kmetijstva je v zadnjih letih viden porast produktivnosti dela, na zaposlenega odpade nad 5 ha obdelovalnih površin, za zasebno kmetijstvo je pa značilno zelo hitro razslojevanje, majhna in razbita posesna struktura ter neugodna starostna sestava kmečkega prebivalstva. Odhod mladih s kmetij je velik in se vedno česče pojavljajo problemi obdelave zemlje.

Po zadnjih ocenah je v občini samo še nekaj nad 16 % kmečkega prebivalstva, letna stopnja deagrarizacije znaša 2,8. Kmetijstvo v občini dosega na aktivnega prebivalca, aktivnih kmečkih prebivalcev je 58 %, 60—70 % družbenega proizvoda v primerjavi z delavci v gospodarstvu. V primerjavi s celjsko regijo, kjer se ta dosežek giblje med 30 in 40 %, in Slovenijo, kjer znaša od 24—34 %, je še dokaj ugoden. To velja zlasti za družbeni sektor, kjer zaostajanja skoraj ni. Produktivnost na zaposlenega v družbenem sektorju kmetijstva je trikrat večja kot v zasebnem sektorju.

Od 4630 zemljiških davčnic zavezancev, ki imajo nad 100 din katastrskega dohodka, je samo 1884 takih, ki se ukvarjajo samo s kmetijstvom in jim to pomeni edini vir dohodka. Zaradi navedenega kmetijska proizvodnja predvsem tržna proizvodnja v zasebnem sektorju, kljub temu da je napredek viden — proizvodnja govejega mesa se bo v letošnjem letu povečala za 16 %, mleka za 6 %, hmelja za 10 % itd. ne narašča tako, kot bi jo zemljiške kapacitete pri vsesplošni intenziteti pogojevale.

S konverzijo kratkoročnih kreditov za obratna sredstva v dolgoročne je primarna kmetijska proizvodnja pridobila 25.000.000 din trajnejših in ugodnejših sredstev za proizvodnjo. Tudi kreditni pogoji za investicijske naložbe so se izboljšali, jih pa žal še vedno ni dovolj.

Zadnja tri leta se v modernizacijo proizvodnje vlagajo znatna sredstva. V obravnavanem obdobju se je uredil sistem kreditiranja kmetij z udeležbo republike in vedno večjo udeležbo bank ter regresiranjem obrestne mere. Dobro vpeljana hranilno-kreditna služba Kombinata Hmezad z navedenimi dodatnimi viri in udeležbo kmetov je omogočila v obravnavanem obdobju nad 20.000.000 investicij letno v modernizacijo kmetij. V letošnjem letu bodo znašali regresni obresti danih kreditov 300.000 din. Kmetije investirajo zelo veliko v nabavo strojev in opreme, ker so zaradi pomanjkanja delovnih moči v to prisiljene. Velikokrat je, zaradi premajhnih zemljiških površin, tako investiranje neekonomično. Močan poudarek se v splošni usmeritvi daje ustanavljanju strojnih skupnosti in urejanju večjih skupnih hmeljišč. Do sedaj je ustanovljenih 42 strojnih skupnosti za proizvodnjo in obiranje hmelja, vrsta manjših skupnosti za druge proizvodne namene in obnovljenih 580 ha skupnih hmeljišč.

V občini se načrtno preusmerja 456 kmetij — to je 25 % obstoječih čistih kmetij. Te kmetije trenutno posedujejo 3400 ha kmetijskih površin in že danes dajejo 65 % organizirane proizvodnje pitancev, 94 % organizirane tržne proizvodnje mleka in 75 % proizvodnje hmelja. Pretežno se usmerjajo v živinorejsko-hmeljarsko proizvodnjo. Investicije v te kmetije bodo predvidoma znašale 60.000.000 din. Pri načrtovanju razvoja kmetij so odločujoči faktor kmetije ter njihove strokovne in fizične sposobnosti. Veliko kmetij nima naslednikov, večja se ponudba zemlje tistih, ki jim kmetijstvo ni glavni vir dohodka, vpis kmečke mladine v strokovne šole pa kljub temu, da so razpisane štipendije, ni zadovoljiv. Letno se v kmetijskih šolah šola povprečno 30 mladih kmečkih ljudi.

Na zemljiškem področju čakajo kmetijsko zemljiško skupnost, ki se v občini ustanavlja, zelo zahtevne naloge. Usmerjati jo morala promet s kmetijskimi zemljišči tako, da bodo ta racionalno izkoriščena, tesno sodelovati z občinsko skupščino pri prostorskem planiranju z nalogo čuvati rodovitnost kmetijskega prostora, to naj bo skrb družbe kot celote in ne le kmetijstva, in zelo odgovorno pripraviti občinski zaključni predlog zaščitenih kmetij, ki se po zakonu o dedovanju kmetijskih zemljišč ne bodo smela več deliti.

Zakon o izkoriščanju kmetijskih zemljišč točno definira kdo je kmet in kdo ni kmet, ne pozna pa več tako imenovanega »polkmeta«. Nekmet je tisti lastnik kmetijskih in gozdnih zemljišč, ki le teh ne obdeluje sam ali njegova družina in ne živi v kraju, kjer se ta zemljišča nahajajo.

Kot tak sme v dolinskih predelih posedovati največ 1 ha zemlje in gozdov, v hribovitih predelih pa 3 ha. Podatki na tem področju v občini še niso zbrani. Je pa to zelo odgovorna naloga, ki stoji pred nami.

Z družbenim dogovorom u ustanovitvi kmetijske zemljiške skupnosti, ki ga bodo sklenile OS, KS, Kombinat Hmezad in Gozdno gospodarstvo, bo potrebno določiti sredstva za njeno funkcioniranje. Brez potrebnih začetnih finančnih sredstev njeno delo ne bo mogoče.

Po predlogu družbenega sporazuma bi naj sredstva za njeno funkcioniranje, skupnost bo morala imeti ustrezne strokovne kadre, prispevale podpisnice, sredstva za zemljiške operacije pa naj bi dotekala iz davščin na promet z zemljo, posebnega prispevka pri spremembi kmetijskih površin v gradbene in prispevkov od izkopa gramoza.

(Nadaljevanje na 2. strani)

(Nadaljevanje s 1. strani)

Z letošnjim letom je bilo uvedeno izenačeno zdravstveno varstvo delavcev in kmetov in starostno zavarovanje kmetov. Zelo uspeh referendum koncem lanskega leta delovnih organizacijah, med upokojenici in kmeti je pokazal visoko zavest delovnih ljudi, ki so z odločitvijo, da se njihova prispevna stopnja zviša za 0,45 %, pokazali vso pripravljenost za odpravo razlikovanja na tem področju. Prispevek proračuna občine v ta namen bo znašal letos 254.000 din.

Z uvedbo starostnega zavarovanja kmetje niso povsem zadovoljni, predvsem zaradi postopnega uvažanja in višine pokojnine, ki znaša 250 din mesečno. To zavarovanje financirajo v višini 50 % kmetje, 50 % pa družbenopolitične skupnosti, in sicer do dveh tretjin republika in eno tretjino občina. Zavezanec za starostno zavarovanje je v občini 1.814 z lastnim prispevkom 1.553.000 din. Iz socialnih razlogov je bil 367 zavarovancem prispevek za letošnje leto odpisan in to v skupnem znesku 153.500 din. Prispevek občinske skupščine v sklad starostnega zavarovanja kmetov bo v letošnjem letu predvidoma znašal 650.000 din.

Kot že rečeno, kmetje z starostnim zavarovanjem niso zadovoljni, ker v začetni fazi kljub polovični udeležbi družbe, pokojnine niso zadovoljive. Predvsem mlajši v njem ne vidijo perspektive. Novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju daje možnost kmetom-kooperantom, torej kmetom, ki proizvodno sodelujejo s kmetijskimi organizacijami združenega dela, da si pridobijo enake pravice iz tega zavarovanja kot delavci. Pogodbo o tem skleneta Skupnost pokojninskega zavarovanja SRS in Zadruga zveza SRS. Pogoji za vstop v to zavarovanje je, da dosega kmet v proizvodnem sodelovanju najmanj tolikšen osebni dohodek, kot je s samoupravnim sporazumom določen najnižji osebni dohodek delavca v združenem delu. Osnutek pogodbe je že v javni razpravi.

Zemljiškega davka in davka od poseka lesa, republiškega in občinskega je v letošnjem letu, upoštevajoč davčne olajšave, predpisane 3.311.500 din. Olajšave znašajo 660.000 din. Prispevek za zdravstveno zavarovanje znaša 2.195.000 din in za starostno zavarovanje 1.553.000 din. Prispevki družbe k reševanju problemov v kmetijstvu znašajo 2.464.000 din davčne olajšave, odpis prispevka za starostno zavarovanje, regresiranje obrestne mere, prispevki v sklad zdravstvenega in starostnega zavarovanja kmetov.

Občinski davki od kmetijstva so v strukturi občinskega proračuna padli od 20 % v letu 1966 na 7 % v letu 1972 — upoštevajoč olajšave, so v tem letu znašali 1.800.000 din. Tudi v letošnjem letu ne bo bistvenih sprememb, ker so olajšave znatne. Poleg olajšav za investicijska vlaganja, ca. 400.000 din, je davka oproščenih tudi 188 zavarovancev v hribovitih predelih.

Ze dalj časa ugotavljamo, da je obdavčevanje po katastru zastarelo, ker ne ugotavlja dejanske dohodkovne sposobnosti kmetij in s tem povzroča razlikovanja in tudi socialne probleme, ne daje pa tudi realne osnove za pospeševanje usmerjanja in investicij v kmetije z davčnimi olajšavami. V letošnjem letu je pričela v občini z delom posebna komisija, v njej so tudi kmetje, katera naloga je proučiti, kako preiti na obdavčevanje po dejanskem dohodku. Ze prve analize so pokazale, da je strah kmetov pred takšnim načinom obdavčevanja odveč, ker so naložbe v proizvodnjo sorazmerno visoke in predstavlja amortizacija precejšen strošek. Komisija bo z delom sicer nadaljevala, vendar je po zakonu potreben za prehod na nov način obdavčevanja družbeni dogovor Izvršnega sveta, Zveze sindikatov in Gospodarske zbornice o višini obdavčitve dohodka, kjer bo vsekakor upoštevati nizko akumulativnost panoge, in načinu zajemanja stroškov.

V preteklem letu je republiški predpis odpravil enake davščine od zemlje za kmeta in tiste, ki jim pomeni kmetijstvo dodaten vir dohodka. Zadnja kategorija je dodatno obdavčena, sredstva pa se stekajo v fond zdravstvenega in pokojninskega zavarovanja kmetov.

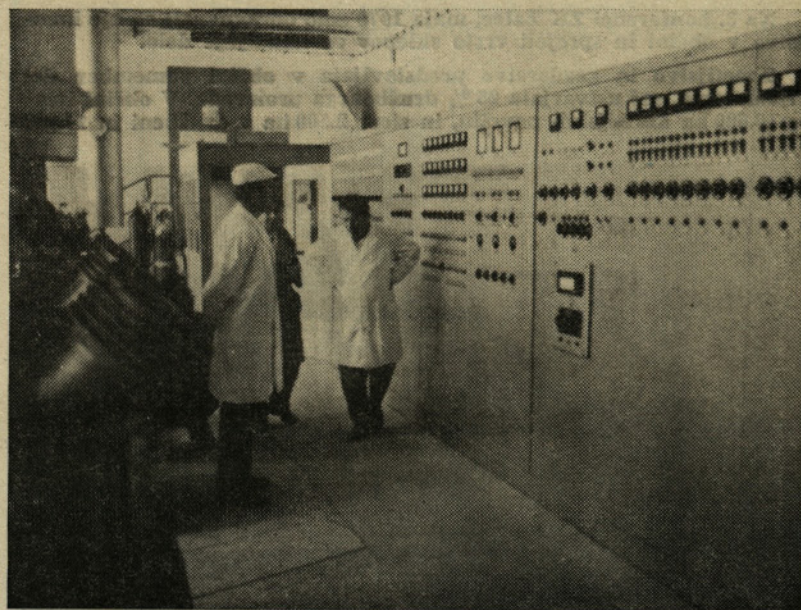
Organizirana nosilca kmetijske proizvodnje v občini sta Kombinat »Hmezad« in Hmeljarski Inštitut, gozdarske proizvodnje pa GG Celje. Z primarno kmetijsko proizvodnjo se ukvarjajo TOZD Kmetijstvo Šempeter, Kooperacija Zalec in Sadjarstvo Mirošan. TOZD so bile ustanovljene v aprilu t.l. Trenutno je v podjetju »Hmezad« v teku razprava o samoupravnem sporazumu o združitvi dela in sredstev TOZD v delovno organizacijo. (Nadaljevanje na 3. strani)

Poslovanje kombinata v devetih mesecih

V primerjavi z letoma 1971 in 1972 je letošnji 9-mesečni uspeh poslovanja kombinata takle:

(v milijonih din)	1971	1972	1973	72 71	73 72
celotni dohodek	407,2	490,5	670,0	120	136
porabljena sredstva	362,8	430,6	589,8	119	135
dohodek	44,3	59,0	80,2	135	136
pogodbene obveznosti	7,3	11,0	12,9	152	117
zakonske obveznosti	2,0	3,5	5,7	174	163
osebni dohodki	30,0	38,5	47,8	128	125
ostanek dohodka (dobiček)	5,0	6,8	13,9	136	204
amortizacija	16,0	19,2	21,5	120	112
ostanek doh. + amort.	21,0	26,0	35,4	124	137

Če analiziramo posamezne postavke, vidimo močno naraščanje celotnega dohodka in porabljenih sredstev. Pri tem ima levji delež porast cen. Dohodek raste sorazmerno. Pogodbene obveznosti počasneje naraščajo, kar je posledica celo počasne rasti obresti za kredite (vpliv konverzije kratkoročnih kreditov). Zakonske obveznosti

Stikalna in komandna plošča hladilnice v Mesninah Celje

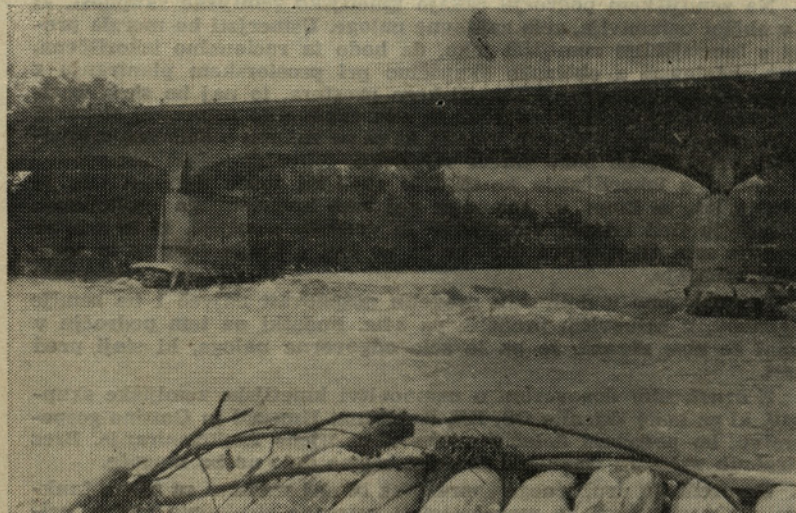
rastejo že drugo leto bistveno hitreje od rasti dohodka; to kaže kolikšna je razbremenitev gospodarstva (čeprav je v temu tudi stanovanjski prispevek, ki ga približno polovico ostane v podjetju!). Osebni dohodki imajo umirjeno rast. Nekoliko hitreje od rasti celotnega dohodka pa se povečuje akumulacija (ostanek dohodka in amortizacija), kar je v skladu z načeli dobrega gospodarjenja.

Na splošno lahko te rezultate ocenimo kot še kar ugodne. Posamezne TOZD so seveda poslovale različno uspešno:

(v 000 din)

	Celotni dohodek v 1973	73/72	Dohodek 1973	73/72	Dobiček 1973	Celotni dobiček (D + PAM) 73/72	Delovne ure 73/72
KZ	18,443	111	9,678	136	1,954	137	103
KR	5,559	132	3,145	214	444	124	122
SM	3,190	113	1,318	104	151	130	95
VR	7,282	113	2,531	96	210	87	96
KO	86,737	141	3,737	92	889	100	102
KŠ	54,163	133	5,833	167	1,182	4,546	124
ME	182,974	144	15,252	126	1,457	153	105
ML	58,977	141	5,638	153	1,483	402	107
HM	50,856	108	1,686	107	— 47	50	96
VI	21,869	122	5,390	122	— 598	142	111
MK	28,399	147	1,147	124	453	118	94
SP	20,198	224	6,067	178	2,320	290	118
GS	12,099	137	2,917	146	644	551	102
ZH	7,710	83	1,925	127	1,510	168	101
HS	754	82	265	106	19	50	123
GR	6,277	59	1,651	50	— 445	—	81
Sk. službe	104,542	135	12,069	121	2,331	119	110

(Nadaljevanje na 3. strani)

Narasla Savinja je odtrgala jez in vode so nevarno spodkopale grobelski most ter odnesle gramoz v jame, ki jih je naredila vodna skupnost

(Nadaljevanje z 2. strani)

Kmete na območju občin Celje in Zalec združuje TOZD Koooperacija. Ta se organizacijsko deli na 11 združnih enot z določenimi samoupravnimi pravicami, od tega 9 v žalski občini. Delovna skupnost šteje 1752 članov od tega 1623 kmetov-kooperantov in 129 zaposlenih, Zborov delovne skupnosti, na katerih se je odločalo o ustanovitvi TOZD, se je udeležilo 1170 članov ali 67 %. Za ustanovitev TOZD je glasovalo 1156 članov.

Status člana delovne skupnosti nima vsak kmet, ki pogodbeno sodeluje s kmetijsko organizacijo, ampak samo tisti, ki podpišejo pogodbo o trajnem gospodarskem sodelovanju in so v članstvo po pristojnih organih sprejeti. Zoper odklonitev sprejema v članstvo ima kmet možnost pritožbe na redno sodišče. Teh primerov do sedaj ni bilo.

V žalski občini šteje delovna skupnost TOZD 1300 članov od tega 1197 kmetov-kooperantov. Zborov se je udeležilo 944 članov in jih 943 glasovalo za ustanovitev TOZD. Kmetje-kooperanti, ki podpišejo ustrezne pogodbe, so glede samoupravnih pravic izenačeni z delavci. V organih samoupravljanja je 80 % kmetov. Samoupravljanje kmetov in delavcev v tej specifični organizaciji bo potrebno tudi v bodoče utrjevati, sprejeti ustrezne normativne akte, predvsem pa se zavedati, da prinaša samoupravljanje pravice in dolžnosti.

V gozdarstvu so kmetje-lastniki gozdov v občini organizirani v dveh obratih, ki zajemata družbeno in zasebno proizvodnjo. V teku so razprave o bodoči organiziranosti. Izgleda, da se bodo v bodoče kmetje-lastniki gozdov organizirali v okviru GG Celje v eno TOZD, ta pa se bo organizacijsko delila na enote. Tako rešitev jim narekuje racionalno poslovanje.

Alojz Cestnik po domače Becej s Črnega vrha nad Taborom postopoma urejuje dvorišče in obnavlja poslopja

Sodobna kmetijska proizvodnja zahteva veliko znanja in temu primerno organizirane strokovne službe. Te sicer delujejo v delovni organizaciji in TOZD, ki nimajo v regiji pa tudi republik organizirane efikasne nadgradnje. Problem se rešuje že več let, žal pa zelo neučinkovito. V teku so priprave za sklenitev tožadnega družbenega dogovora, katerega bi naj podpisale poleg občinskih skupščin in republike tudi delovne organizacije s področja osnovne kmetijske proizvodnje, predelave in prodaje kmetijskih pridelkov.

Napori za trdnjšo povezavo kmetijske proizvodnje in njene predelave v celjski regiji niso dali zadovoljivih rezultatov. Po večletnem dogovarjanju so v letošnjem letu sklenili pogodbo o poslovno tehničnem sodelovanju Kombinata Hmezd, Kombinata Šentjur in Kmetijski zadruzi Konjice in Laško. Proces, ki je zaradi lokalnih interesov težko stekel, je šele na začetku. Kmetijstvo v regiji terja, v interesu njega samega, usklajeno proizvodno usmeritev, sinhronizirane naložbe v predelavo kmetijskih pridelkov, enotnejši nastop na tržišču itd. Znano je, da smo v proizvodnji mesa deficitarni in da se za potrebe regije pripravljajo načrti za izgradnjo farne prašičev, ki bi naj dajala letno, povezano z industrijsko rejo pri kmetih kooperantih 50.000 pitanih prašičev. Pri taki investiciji in proizvodnji je potrebna širša povezava in delitev dela.

Neusklajenost cen repromateriala in cen kmetijskih pridelkov, ta je pa v zadnjih letih porastla, postavlja kmetijstvo v nezavidljiv položaj in mu onemogoča potrebno reprodukcijo.

Kmetijska proizvodnja že po njeni naravi zahteva stabilen trg, stabilnejše in usklajene cene repromateriala in proizvodov za daljše obdobje. Le na ta način bodo proizvajalci z večjo gotovostjo povečevali proizvodnjo, ki zahteva trajnejše investicijske naložbe.

Na področju povezave proizvodnje in trgovine, odprave previsokih razlik med odkupnimi in prodajnimi cenami, rizika, v preteklem obdobju ni bilo veliko storjenega.

Slovenski sporazum o proizvodnji mesa in mleka sicer pomeni korak naprej, ima pa veliko pomanjkljivosti, ker na enotnem jugoslovanškem trgu, z jama samo Slovenijo, kar pogojuje enotno špekulacijo, in zaradi tega načina določanja prodajnih cen mesa in mleka ne reagira uspešno na povečanje cen reprodukcijskega materiala.

Stroškovna inflacija povzroča pri naši glavni proizvodnji — hmeljarstvu resne težave. Izvažamo nad 80 % pridelka po ustaljenih svetovnih cenah. Cena hmelja na domačem trgu je sicer 20 % višja, vendar je znano, da sta plasman in potreba na domačem trgu omejena. Evropski proizvajalci hmelja proizvodnjo povečujejo, naša udeležba na

svetovnem trgu pa je padla s 5 % na 2,5 %. To prav gotovo ni v interesu naše družbe.

Krizo hmeljarstva, ta pa predstavlja zelo pomemben del kmetijske proizvodnje občine, povečuje neugodno vrednotenje tujih valut. V letošnjem letu je zaradi tega cena izvoženega kg hmelja, ta se pa izvaja pretežno na dolarsko področje, padla za 3,64 din. Kljub znatnemu povečanju proizvodnih stroškov, bo zaradi tega letošnja prodajna cena, cena na svetovnem trgu izražena v dolarjih je porasla od 1,92 na 2,04, enaka lanskoletni. Poudariti je treba to dejstvo, ker je med proizvajalci močno razširjeno mnenje, da je krize kriva slaba trgovska politika. Pri izvozu hmelja, ta predstavlja čiste devize, po našem mnenju ne republika in ne zveza ne bi smeli stati ob strani. Potrebna je taka sistemska rešitev, ki bo omogočala pokritje proizvodnih stroškov in za reprodukcijo potrebno akumulacijo.

Pri splošno znanem pomanjkanju kmetijskih pridelkov v državi, kmetijstvo upravičeno pričakuje tako ureditev trga in cen kmetijskih pridelkov, ki bo upoštevala kalkulatvne proizvodne stroške.

Začrtana politika ZK na področju kmetijstva se postopoma uresničuje. Kmetov položaj v družbi je priznan, za uresničitev zastavljenih ciljev pa bo potrebna še večja aktivnost kmetov samih. Sekcija za kmetijstvo pri občinski konferenci SZDL je sicer zelo aktivna, vendar bo pa potrebno na tem področju več angažiranosti krajevnih organizacij SZDL in osnovnih organizacij ZK. V članstvo ZK je vključenih samo 8 kmetov in vidnega napredka v tem pogledu ni. Izhodišča za 10. kongres ZKJ in nova ustavna določila zahtevajo na tem področju večjo angažiranost vseh subjektivnih sil, predvsem pa komunistov. Ti pa morajo nujno svoje vrste pomnožiti z socialistični družbi predanimi kmeti. Zavedati se moramo, predvsem pa kmetje, da bo v bodočem delegatskem sistemu našel svoje mesto samo v združeno delo vključen kmet, tako kot vsi ostali delovni ljudje.

(Nadaljevanje z 2. strani)

večal odkup oziroma prireja živine. Odkup prašičev je skoraj polovico manjši; prireja piščancev je pa tudi za 6 % manjša. Hmelja bomo pridelali po planu, prav tako tudi jabolč — odkup oziroma prevzem še 30. 9. ni bil zaključen; jagodičevja je pod pričakovanjem. Gibanje proizvedenih oziroma odkupljenih pridelkov kaže, da bo treba začeti v vseh kmetijskih TOZD odločnejšo akcijo za povečanje proizvodnje.

Mesnine so odkupile manj živine kot lani (za 9 %), zlasti prašičev in telet je bilo znatno manj. Zato pa se je močno povečala nabava mesa (za 76 %), zlasti svinjskih polovic. Prodaja mesa je 9 % večja, prodaja mesnih izdelkov pa kar za 33 %. Mleka je mlekarna dobila le 9 % več, pač pa je prodala za 39 % več jogurta in za 16 % več konzumnega mleka. Hmezd je prodal za 16 % manj hmelja. Proizvodnja pijač se je povečala za 11 %, močnih krmil pa za 15 %. Največji porast proizvodnje ima Strojna, ki je začela v novi delavnici sestavljati obiralne stroje; kovinarska dejavnost je skoraj podvojila obseg dela. Gostinstvo je pripravilo 15 % več toplih obrokov. Obseg prodaje jabolč v hladilnici je bil zaradi izostanka jesenske prodaje precej manjši. Tudi v Gradbeništvu je za 19 % manjši obseg del.

S finančnim stanjem oziroma problematiko ne moremo biti zadovoljni. Res nismo bili nelikvidni, toda zaradi odpisa dela prestarih terjatev smo morali zmanjšati dohodek (in dobiček) za 1.496.000 din. Terjatve do kupcev so večje kar za 34 %; naše obveznosti do dobaviteljev pa kar za 82 %! Razlika med terjatvami in obveznostmi (v našo korist) se je zmanjšala od 30 milijonov na 20 milijonov. Toda položaj je tak, da terja hitro analizo in temeljito ukrepanje in izterjavo dolžnikov. Zaradi takega stanja so nam letos narasli stroški tožb, taks in zamudnih obresti kar na 264.000 din, kar je v primerjavi z lanskimi 20.000 din izredno veliko. Zaloge so nam res porasle le za 3 %, toda zmanjšale so se za 1/3 zaloge trgovskega blaga, povečale pa so se za 1/4 zaloge nedovršenih in polproizvodov.

Znatne spremembe so nastale v virih obratnih sredstev. Izredno so se povečali dolgoročni krediti za obratna sredstva na račun konverzije kratkoročnih; nekoliko so se povečali tudi srednjeročni krediti za obratna sredstva; kratkoročni krediti pa so se zmanjšali za 1/3. Z konverzijo in izločanjem poslovnih sredstev po zaključnem računu, so se lastni viri obratnih sredstev skoraj podvojili in so narasli za 24 milijonov.

V. Križnik

Sneg je že ponekod bolj, drugod manj pobelil hmeljišča

VII. konferenca ZK v Žalcu

Konferenca je sprejela naslednje ugotovitve in sklepe:

— Trg z kmetijskimi pridelki ni urejen. Tako stanje omogoča raznim prekupčevalcem, družbenim in privatnim, kateri nič ne vlagajo v organizacijo proizvodnje, velikokrat visoke dobičke. Tako stanje moti proizvajalce in potrošnike, povzroča pri proizvajalcih negotovost in slabo vpliva na dolgoročneje odločitve za povečanje proizvodnje.

Pristojnim organom je predlagati spremembo zakona o blagovnem prometu v tem smislu, da naj pridelke odkupuje tista organizacija, ki s svojo pospeševalno službo in vlaganji proizvodno organizira.

Pri sporazumevanju o cenah kmetijskih pridelkov je eventualne rizike porazdeliti med vse udeležence v proizvodno-blagovnem procesu in upoštevati kalkulativne stroške proizvodnje.

— Napor za povezovanje proizvodnje, predelave in prodaje kmetijskih proizvodov v regiji niso dali zadovoljivih rezultatov.

K tej nalogi morajo pristopiti komunisti, predvsem pa komunisti na odgovornih položajih, doslednejše in bolj odgovorno. Dosledno je odpraviti lokalistične in subjektivne ovire.

— Strokovno pospeševalno službo v regiji je potrebno organizirati enotno in racionalno. Podpiramo predlog, da se na tem področju uskladi delo Inštituta za hmeljarstvo in živilno-rejsko-veterinarskega zavoda.

— Obvarovanju kmetijskega prostora je posvetiti večjo družbeno skrb. Z podpisom družbenega dogovora o ustanovitvi kmetijske zemljiške skupnosti je pohiteti in ji določiti ustrezne virov dohodka in sicer namensko za njeno funkcioniranje in namensko za zemljiške operacije.

— Kmetije je preusmerjati in modernizirati ne v smislu ohranjanja njihovih obstoječih proizvodnih zmogljivosti, temveč v vidu njihove večje dohodkovne sposobnosti za daljše obdobje in večje delitve dela v proizvodnem procesu. V prihodnjem obdobju je računati z večjimi premiki zemljiških površin, predvsem v obliki dolgoročnih zakupov, vezanih na organizirano kooperacijsko proizvodnjo.

— Utrjevati je samoupravo v kmetijstvu. V krajevnih organizacijah SZDL je ustanoviti kmetijske sekcije.

— Organizacije ZK morajo v članstvo vključiti več kmetov. Pri občinskem komiteju ZK je ustanoviti tudi aktiv kmetov komunistov.

Veliko politično poslanstvo podjetniških glasil pred kongresi

Priprave na 7. kongres ZK Slovenije in na 10. kongres ZK Jugoslavije so v polnem teku. Bliža se 8. kongres Zveze sindikatov Slovenije. V predkongresno dejavnost se vključujejo glasila delovnih skupnosti in med njimi tudi naš Hmeljar.

Spodbudo za predkongresno delo uredništvom podjetniških glasil je dal sektor za obveščanje in politično propagando pri republiškem svetu zveze sindikatov.

V domu sindikatov se je zbralo 83 urednikov podjetniških glasil in novinarjev.

Ker glasila delovnih skupnosti izhajajo v Sloveniji s svojo skupno povprečno mesečno naklado nad 460.000 izvodov, predstavljajo zelo pomemben dejavnik ne samo v obveščanju delavcev v združenem delu, ampak tudi v javnem obveščanju. Se posebej pa zaradi precej visokega odstotka delavcev, ki poleg glasil delovnih skupnosti ne bero prav nobenega časopisa. Zato postaja vloga in odgovornost urednikov vse bolj pomembna, zato morajo

biti sproti dobri in celovito seznanjeni z aktualnimi političnimi, družbeno-ekonomskimi razmerami doma in v svetu in z vsemi dogodki v delovni skupnosti. Tako je bilo rečeno na razgovoru.

Janez Vipotnik nas je podrobneje informiral o dogodkih na Bližnjem vzhodu.

Marjan Globačnik pa je govoril o nalogah sindikatov v predkongresnem obdobju. Opozoril je na nedoslednosti pri sestavljanju samoupravnih sporazumov: marsikje ni realiziran delegatski sistem; sporazume sestavljajo posamezne skupine ljudi in jih prilagajajo lastnim interesom, TOZD gradijo od vrha navzdol — od interesa skupnosti (prenapete investicije) do delavca — kar ni prav; opozoril je

na nedovoljeno manipulacijo z ljudmi; dejal, da naj bo delavska kontrola res orodje delavca, da naj bo delitev dohodka in osebnega dohodka od živega in minulega dela; da je treba posvetiti več skrbi počitniškim kapacitetam in rekreacijskim objektom za delavce; da so marsikje vodilni profesionalci administrativno omejeni in ne poznajo pravega življenja delavcev, zato jim svetuje več neposrednega kontakta z osnovnimi proizvajalci in predlaga česče posvete z njimi.

In končno, da morajo vse to rešiti po podjetjih delavci sami in ne čakati, da jim bo za vse to poslal model kak republiški organ.

O pomembnosti in vlogi tiska je vodil razgovor dr. Boris Majer.

Teče že deseto leto, odkar je

bila ustanovljena v Mariboru sekcija novinarjev podjetniških glasil pri Društvu novinarjev Slovenije. Navzoči smo predlagali, da bi kazalo temeljito poživeti nje delo in začeti s pripravi za proslavo 10-letnice. Morda bi kazalo ob tej priložnosti organizirati osrednjo razstavo razvoja podjetniških glasil skozi minule 10 let, razstavo fotografij, diafilmov, najboljših dosežkov urednikov in novinarjev, organizirane ogledne nekaterih večjih uredništev, posvete itd.

Ob zaključku smo se dogovorili, da bo sekretar sektorja za obveščanje in politično propagando Dušan Rebolj poskrbel za izdajo zelenih »Internih informacij« o razgovoru in jih razposlal vsem urednikom glasil delovnih skupnosti in organizatorjem obveščanja v OZD.

Vy

Polzelski most se maje

Velika gneča težkih kamionov čez polzelski most

Zadnjič sem stal na polzelskem mostu in zrl v divje valove narasle Savinje. Mimo mene so po mostu hiteli težki tovornjaki v strnjeni koloni, ker je zaradi spodkopanega grobelskega mostu na glavni cesti promet tovornjakov nad 2 tona preusmerjen tod.

Naenkrat prične most močno vibrirati, ne, celo nihati. Ozrl sem se in opazil voziti tik enega za drugim avstrijski tovornjak s prikolico poln lesa, kamion s prikolico s silosi polnimi cementa, težko naložen tovornjak Avto

Kočevje s prikolico in polno cisterno Petrola s prikolico, da o dolgi koloni drugih tovornjakov ne govorim. Pričel sem seštevati tone in približno ugotovil, če so bili samo ti tovornjaki na mostu v eno smer, ker čez most teče promet v obe smeri, je križem vibriralo nad 100 ton. Porodila se mi je misel: če nečemo uničiti še tega lepega objekta, bo treba promet urediti tako, da most ne bo preobremenjen. Lahko se zgodi, da se bomo vozili na Letuš okoli.

Vy

Če je opoldne toplo, čebele še izletavajo

STROKOVNI NASVETI in POGOVORI

Kje je slovensko hmeljarstvo danes?

V svetu narašča potrošnja piva zelo hitro, vzporedno z njo pa tudi proizvodnja hmelja, brez katerega si produkcije piva ne moremo zamisliti. Kako je pa pri nas? Potrošnja piva se je v zadnjih treh letih povečala kar za 350 %, proizvodnja hmelja pa je ostala ista, oziroma se celo zmanjšuje. Zakaj proizvodnja hmelja ne gre v korak s potrošnjo piva?

Verjetno je glavni vzrok v tem, da je proizvodnja hmelja čedalje bolj nerentabilna, deloma pa moramo iskati tudi vzrok v tem, da se večje kmetijske organizacije, ki se ukvarjajo s hmeljarstvom, niso pravočasno odločile za večjo ceneno obnovo. Edina izjema je lastna proizvodnja pri Kmetijskem kombinatu Hmežad Žalec, ki je svoje površine obnavljala točno po planu in je tik pred zaključkom celotne obnove. Kljub temu, da ima trenutno pod sodobnimi žičnicami preko 800 ha hmelja, nima iz te proizvodnje ustreznega finančnega učinka. Dober finančni rezultat je dosegla poleg hmelja še z drugimi panogami kmetijske proizvodnje.

Nihče ni predvideval, da se bo potrošnja piva pri nas tako hitro povečevala, zato hmeljska trgovina ni resneje upoštevala domačih proizvajalcev piva, zato je skoraj ves pridelek s tako imenovanim »vorfekaufom« prodaja v izvoz. Trenutne potrebe domačih pivovarjev so že velike in tudi cena na domačem tržišču je ugodnejša kot cena v izvozu. Ugotovljeno je, da bo v naslednjih letih potrebno urediti strukturo prodaje hmelja tako, da bomo 80 % proizvedenega hmelja prodali v izvoz, 20 % ga bomo pa uporabili na domačem tržišču. V tonah to pomeni (pri boljši letini) 2800 ton hmelja za izvoz in 700 ton hmelja za domači trg.

Trenutna situacija proizvodnje hmelja v Evropi je taka, da sta največji skok napravili Zahodna Nemčija in Češkoslovaška. Zahodna Nemčija si je zadala nalogo, da bo zasadila hmelj na površini 25.000 ha in pridelala ca. en milijon centnerjev hmelja (en centner je 50 kg). Verjetno so tudi cene za proizvajalca tako stimulative, da gredo proizvajalci v to proizvodnjo. Gotovo dosegajo tako ceno, da jim poleg velikih stroškov proizvodnje prinaša še nekaj gotovega dobička. V Zahodni Nemčiji je veliko dražja delovna sila, prav tako reprodukcijski in investicijski material, saj stane žičnica 2 do 3-krat več kot pri nas (1 ha).

V Češkoslovaški stalno povečujejo površine, zadali so si pa nalogo, da v čimkrajšem času povečajo površine za 25 %. Kljub temu da na Češkem ne vlada tržno gospodarstvo, so vseeno dosegli tako povečanje površin s tem, da polovico stroškov pripravi nasada subvencionira država.

Seveda pa tudi drugi pomembnejši proizvajalci hmelja tako kot Anglija, Romunija, Vzhodna Nemčija, Francija in Belgija ne držijo križem rok, temveč vztrajno povečujejo površine pod hmeljem.

KAJ DELAMO PA PRI NAS?

Vsi vemo, da nam izvoz hmelja prinaša čiste devize, ki jih naše gospodarstvo nujno potrebuje. Naša skupnost in banke imajo zelo slab posluh za kreditiranje nasadov. Trenutno lahko obnavljajo hmeljske nasade le tiste kmetijske organizacije, ki so dovolj bogate in imajo dosti sredstev za udeležbo pri najetju kreditov. Trenutna finančna konstrukcija pri obnovi hmelja je taka, da banka 50 % potrebnih sredstev z rokom odplačila 8 let, pri tem je upoštevan 2 letni moratorij, obrestna mera znaša 6 %, 10 % potrebnih sredstev daje republika po regresivni obrestni meri in z rokom odplačila 2 leti, po odplačilu bančne udeležbe, 40 % sredstev mora pa dati organizacija sama, ki se je za obnovo odločila. Pri takem načinu financiranja predstavlja teh 40 % veliko udeležbo za kmetijske organizacije, ki v veliki večini niso zelo akumulativne.

Ker z obnovo kasnimo že ves čas po vojni, smo vedno v težjem položaju, ker so investicije vsako leto znatno dražje, cena hmelja pa gre le po polževu navzgor. Trenutno letno obnavljamo komaj toliko hmeljskih površin, da držimo tistih 2500 ha hmelja že nekaj let.

Predvidena obnova hmelja v tej sezoni je 170 ha. Od vseh organizacij, ki se ukvarjajo s proizvodnjo hmelja, bo šla v največjo obnovo TOZD kooperacija Kmetij-

skega kombinata Hmežad Žalec, znatne površine bodo obnovile tudi Kmetijski kombinat Ptuj ter Kmetijski kombinat Maribor.

Da je hmelj komaj rentabilen, ni vzrok samo v nizki odkupni ceni, temveč tudi v tem, da dosega izredno nizke hektarske donose, to še posebno velja za zadnji dve leti, saj so bili hektarski donosi izpod vsake meje rentabilne proizvodnje. V letu 1971 je znašal ha donos 1060 kg na ha, v letu 1972 pa 1249 kg na ha. Pri tem povprečju ni vračunana škoda, ki jo je povzročala toča. Verjetno pa ne bi bistveno vplivala na povprečje. Da bi dosegli večja ha donose, so se potrudili že na Hmeljarskem inštitutu, ko so vzgojili nove hmeljske sorte, ki naj bi dajale najmanj za 20 % večji pridelek. Strokovnjaki so tudi ugotovili, da nam manjša ha donose tudi strojno obiranje in verjetno tu in tam slabo izbrana zemljišča za nasade. Stremeti bo treba za tem, da bomo obstoječe žičnice posadili z novimi sortami in s tem dosegli boljšo rentabilnost.

Trenutna situacija je taka, da nam pri prodajni ceni 38,00 din po kg nastopa rentabilnost šele tedaj, če je pridelek nad 1300 kg po ha.

Celotna družba mora biti zainteresirana na tem, da se preskrbijo po ceni finančni viri za obnovo večjih površin hmelja, saj je nedopustno, da bi uvažali hmelj, ki ga lahko dosti pridelamo doma. Gotovo pa bodo na boljšo ceno v bodoče vplivali tudi svetovni monetarni premiki. V bodoče bo treba urediti tako politiko prodaje hmelja, da bomo najprej zadostili domačim pivovarjem, viške pa izvažali na taka področja in po taki valutni, da nas eventualne monetarne krize ne bodo preveč prizadele. Ro

Nasveti za pitanje bikov na težo 500-600 kg

Na težo 500 kg in več žive teže smo v pitališču Senek na Polzeli začeli pitati že pred tremi leti in to na osnovi dogovora. Za progeni test rjavih bikov — potomcev plemenjakov iz zavodov Nova Gorica, Ljubljana, Celje ter veterinarska podjetja Novo mesto. S pitanjem na večjo težo preko 500 kg smo želeli izkoristiti optimistični rastni in ekonomičnost proizvodnje. Pomanjkanje telet za pitanje v tem času še ni bilo vzroka za držanje pitancev dalj časa v hlevu.

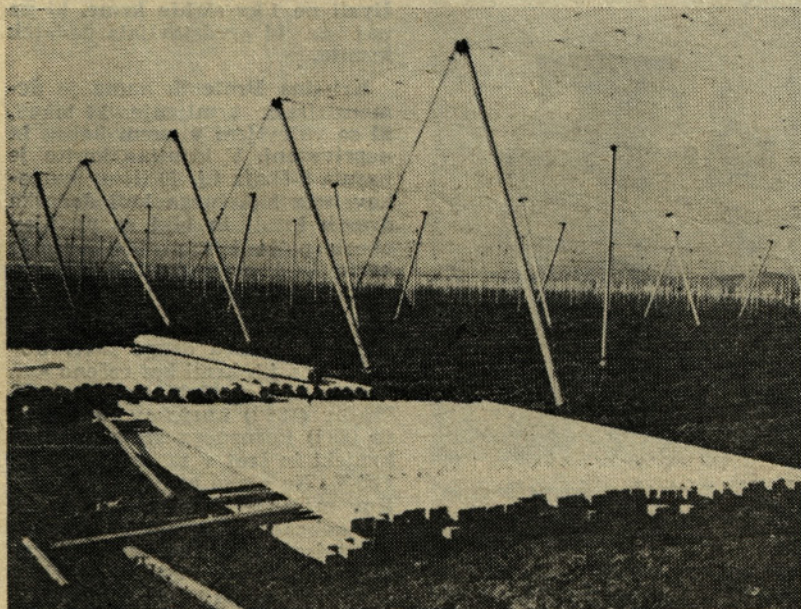
Bike pitamo v družbeni proizvodnji, praktični del izgleda takole:

Teleta v teži 80—100 kg dobimo iz zgoraj omenjenih področij v pitališče. Ta teleta ne poznajo laktanske faze, ampak jih damo na TL — STARTER in dobro seno. Zaradi stresa in različnih držanj ter prehrane prvi in drugi dan ponavadi hrane ne zaužijejo, pijejo samo vodo. Od drugega dneva naprej začno postopoma žreti TL — STARTER ter dobro

seno. Drugi in tretji dan po dobavi teleta tudi cepimo proti pljučnici in to z vakcino v nos. Živali tehtamo v razmaku 28—32 dni. Prvi mesec zabeležimo majhne prirastke 200—400 g. Pri vzreji se držimo načela, da se mora teletu čimprej razviti vamp in s tem pogoj za konzumacijo dobre osnovne krme. Drugi mesec teleta priraščajo že do 700 g na dan, že rajši jedo, konzumirajo do 1,5 kg sena in 1—1,5 kg TL-STARTERJA, poskušajo tudi že malo travne in koruzne silaže. Ko dosežejo mladi pitanci težo 120—140 kg, jim začnemo pokladati malo več sena (2 kg), travne ali koruzne silaže 3—4 kg; namesto TL-STARTERJA pa v času enega tedna s prihodom TL-PIT I do 2 kg.

Skupino pitancev v teži 150—250 kg krmimo s 3 kg sena ali otave, 6 kg travne ali koruzne silaže in do 2,5 kg TL-PIT I.

Pitance v teži 250—350 kg krmimo s 3 kg sena, 8 kg koruzne (Nadaljevanje na 6. strani)

Zaradi pomanjkanja investicijskih sredstev opuščamo elegantne, a žal predrage betonske hmeljske žičnice

(Nadaljevanje s 5. strani)
silaže in 3 kg koncentrata TL-PIT I — finišeje v teži od 350—500 kg pa hranimo s 3—4 kg sena, 10 kg silaže in do 4 kg koncentrata TL-PIT I.

Pri pitanju je zelo važno, da imajo živali čim dalje konstanten obrok. Vsako pogostejše menjavanje obrokov vpliva tudi na prirastek. Pri živalih pride do stresa, pogosto se menjava mikroflora v vampu. Izkušnje so nam pokazale, da smo z dobro koruzno silažo 6—10 kg na dan dosegli najboljše prirastke. Pri planiranju osnovne krme za leto 1973 smo se odločili, da trave ne siliramo, temveč pripravimo ca. 350 m³ dobre koruzne silaže.

Zaradi pomanjkanja osnovne krme sena in silaž predvsem ob prehodih iz zimskega v letni čas, smo lani vpeljali v krmni obrok tudi piske tropine, kar je imelo za posledico prihranek na drugih koncentratih. Piske tropine smo pokladali pitancem v teži nad

sena, malo travne silaže, pivskih tropin in koncentratu zabeležili povprečen hlevski prirast 1217 g na dan. Z vrednostjo obroka po Direct-costingu 8,00 dinarjev.

V letu 1972 smo imeli povprečno v pitališču Senek 105 pitalcev s prirastom 1059 g na dan in to pri teži od 80 kg — 540 kg žive teže.

Pitanje na višjo težo pridobiva na pomenu sedaj, ko se pojavljajo problemi okrog nabave telet. Izhajajoč iz dejstva, da dobimo v Sloveniji od 100 krav vsako leto samo 79 telet in da za koljemo 36 % rojenih telet, je povpraševanje po teletih iz dneva v dan večje. Pri vsakem privezanem teletu-pitancu moramo maksimalno izkoristiti rast. Stokovnjaki ugotavljajo, da rast pri 500 kg še ni tako majhna, da bi pri tej teži bilo pitanje ekonomsko neopravičeno. Menim, da je v današnjem času velika škoda klati pitance pri 400 kg in lažje. Z današnjimi cenami za pitan-

Zaradi slinavke in parkljevke je odpadel jesenski plemenski sejem v Trnavi. Kmetje vedno bolj izražajo željo po česčih sejnih vseh vrst živine

150 kg in to po kategorijah 3—8 kg na dan. Paziti smo morali, da smo pokrmili čimbolj sveže, kajti nad 4 dni stare lahko povzročijo prebavne motnje.

Cena pivskih tropin postavljeneh na dvorišče je 0,15 din. Vsebujejo 3—4 g PB, 15—17 SV. Torej, to je cenena hrana tako po beljakovinskih in škrobnih vrednostih. TL-PIT I, krmilo, ki vsebuje približno 12 dkg PB in 60 dkg SV plačujemo po 1,70 din. Tako nas pride v krmilu 1 g PB 0,14 din, SV pa malo manj kot 0,03 din.

Ob uporabi pivskih tropin zmanjšamo koncentrat za 1 kg v obroku in tako imamo sedaj ob letni prehrani ob povprečni teži 310 kg samo 2,30 kg porabe koncentrata.

Poudariti moramo tudi to, da je osnovna krma porok za dobre prirastke. Iz podatkov tehtanj v spomladanskih mesecih — v aprilu in maju — smo videli, da tudi večja uporaba koncentratov ob slabi osnovni krmi ni dala višjih prirastov. V mesecu juniju smo s krmljenjem novega

ce ni podana stimulacija za pitanje na večjo težo. Pri bolj intenzivnem pitanju pri prirastkih nad 100 g na dan doseže pitanec s 15—16 meseci težo 500—540 kg. To pomeni z drugo besedo, da tisti rejec, ki bolj ekstenzivno pita in pod 18 meseci doseže višjo težo kot 480 kg, dobi po kg tudi bolje plačano.

Če pogledamo primere cen iz sporazuma, dobi rejec za pitance:

1. Bik 1a teža do 420 kg × 15,80 din = 6636,00 din + 400,00 = 7036,00

2. Bik 1e teža do 480 kg × 15,00 din = 7200,00 din + 350,00 = 7550,00

3. Mlado govedo teža — 500 kg × 14,00 din = 7000,00 din + 300,00 = 7300,00

Zgornji primeri nam kažejo, da je danes pitanje na večjo težo kot 500 kg še preslabo stimulirano. Pozabljam na to, da na vsako privezано tele-bika v povprečju v Sloveniji naložimo 80—100 kg žive teže in da s tem kvaliteta mlade govedine ne bo nič slabša.

Inž. Ivan Kuder

Pitanje bikov s kurjim gnojem

Pitanje s kurjim gnojem odnosno s kurjeki ni nekaj nemogočega kot se v prvem trenutku zdi oziroma sliši; sicer tudi ni novo in se v praksi že izvaja v tujini pa tudi pri nas. Nemci so delali poskuse krmljenja s kurjeki celo na 200.000 prašičih baje uspešno. Pri nas pa je razširjeno pitanje goveje živine s kurjeki predvsem v severovzhodnem predelu Slovenije med Ptujem in Mursko Soboto, kjer je razširjena kooperacijska proizvodnja brojlerjev in kjer je na razpolago tudi kurji gnoj. Tudi v naši bližnji okolici, na področju Kmetijske zadruge Šoštanj, se kooperanti bavijo s pitanjem mlade goveje živine s kurjeki, ki jim ostanejo pri proizvodnji brojlerjev.

Z glavnim urednikom »Hmeljarja« tovarišem Vybihalom sva obiskala rejca Franca Drogenika v Paški vasi. Gospodarja nisva našla doma, pač pa njegovo soprogo Kristino, ki nama je v prijetnem razgovoru povedala, kar smo želeli zvedeti s tem v zvezi. V vasi je več kooperantov, šest pa je takih, ki redijo vsak po 10.000 brojlerjev ter od 25 do 30 bikov, oziroma mlade goveje živine.

Rejec Drogenik ima trenutno v pitanju 10.000 brojlerjev in 29 bikov. Do sedaj je oddal že 90 ton piščančjega mesa, bike pa ima od maja in bodo nekeje v januarju spitani za zakol.

Ker pri nas neke ustaljene tehnologije pitanja na ta način še ni, naju je zamikalo, kako konkretno rejci te vasi pitajo govejo živino s kurjeki.

PRIPRAVA GNOJA

Ko zaključijo pitanje brojlerjev, poberejo ves gnoj t.j. žagovino, ki je služila kot nastilj, v njej pa kurjeke in odpadno oziroma raztreseno hrano ter vse skupaj skladiščijo v ne predebelem sloju oziroma kupih na suhem in zračnem prostoru, najbolje nekeje na prepihu. Ta gnoj »zori«. Iz gnoja ni potrebno odstranjevati perja, katerega je precej pomešanega med odpadki. Zrel gnoj lepo diši in

Vodja področne pospeševalne službe Dobnik, gospodinja Kristina in inž. Goričan

ima vonj po starterju. Analize so pokazale, da kurji gnoj vsebuje celo do 20 % beljakovin, ki jih prežvekovalci zelo dobro izkoristijo.

TEHNOLOGIJA PITANJA

Tehnologija krmljenja je zelo enostavna, ker krme ne vagojo točno ampak jo v določenem medsebojnem razmerju, o katerem bo malo kasneje govora, natresejo s škafo v jasli; živali so v prostem boku neprivezane, imajo pa napajalnike, ker pri tem krmljenju precej pijejo.

Mlado živino smemo začeti pitati na ta način šele pri teži nad 150 kg, ko imajo že dovolj razvit prebavni trakt. Prehod iz prejšnjega načina krmljenja na nov način ne sme biti predolg, vendar mora biti postopen; po sedanjih izkušnjah traja takšen prehodni postopek krmljenja približno teden dni. V tem tednu naj se od začetne količine 10 % kurjekov v obroku preide na 20 % in potem s to količino nadaljuje do druge faze.

Paški rejci ločijo doziranje gnoja v tri faze

PRVA FAZA:

do teže 250 kg je razmerje kurjek : koruzni šrot 1 : 4 oziroma 20 % kurjekov in 80 % koruznega šrota v obroku.

DRUGA FAZA:

od teže 250—400 kg je razmerje med količino šrota in kurjekov že obrnjeno tako, da je v tej dobi t.j. po približno 7 mesecih starosti pitancev v obroku 80 % KURJEKOV IN 20 % KORUZNEGA ŠROTA.

TRETJA FAZA:

ali finišeiranje pa zahteva zopet obrnjeno razmerje kurjek—šrot tako, da v zaključni fazi pred končanjem pitanja živali dobivajo 20 % KURJEKOV IN 80 % KORUZNEGA ŠROTA.

Zelo pomembno pri vsej stvari je to, da v začetku pitanja t.j. v prvi fazi NE FORSIRAMO PREVEČ KORUZE, ker nam v nasprotnem primeru živali nehaajo jesti. Ker ta obrok vsebuje zanesljivo premalo balasta, da bi imela žival občutek sitosti, bi bilo priporočljivo dodati dnevno vsaki živali po 1 kg slabše krme, ki pa naj ne bi predstavljala dodatek krmila.

Kristina Drogenik nama je demonstrirala krmljenje 17 bikov, ki so vhlavljeni v enem boku in neprivezani. V krmilno korito je nasula 2 škafe t.j. 60 litrov kurjekov brez kakršnega koli dodatka drugih krmil in biki so ponujen obrok polizali s perjem vred iz korita, nato pa z gromkimi glasovi zahtevali še.

Omenjena grupa bikov gre sedaj proti koncu druge faze. Gospodarica jih krmi kot rečeno »na škafe«, in sicer dobijo v obroku 6 škafov (180 l) kurjekov in 2 škafe (60 l) koruznega šrota, kjer so kurjeki in šrot v razmerju 75 % : 25 %. Na glavo pride torej 14 litrov mešanice kurjekov in šrota. Žal nobeden od rejcev ne kontrolira prirastka s tehtanjem. Po ocenah »na oko« se vrsti prirastek v povprečju nad 1 kg dnevno na žival.

(Nadaljevanje na 7. strani)

NEKAJ MISLI OB ŽIVINOREJSKI RAZSTAVI V ŠMARJU

Na pobudo sklada za pospeševanje Kmetijstva v občini Šmarje pri Jelšah smo skupaj s KK Hmežad TOZD Šmarje, veterinarsko postajo Šmarje organizirali v oktobru živinorejsko razstavo. Zadnja razstava na tem območju je bila pred 12 leti, in sicer v Kozjem. Tedaj je bila na Kozjanskem razširjena pomurska pasma goveda. Povprečna molznost tedaj razstavljenih živali je znašala 1.800 l po kravi. Z vdorom — vnosom simentalke pasme v to področje, se je začelo obdobje pretapljanja. Prvi, ki je na tem začel je bil vet. Baša Ignac. Tako smo v Šmarju videli sedaj že pretežno čisto simentalško živino od pitancev do krav molznic.

KAJ SMO RAZSTAVLJALI V ŠMARJU?

Razstavljali smo krave znanega porekla 26 kom., 9 telic brejih nad 6 mesecev, 6 pitancev, nazadnje pa še 2 plemenjaka. Komete in Pirata iz osemenjevalnega središča Ptuj—Celje.

Razstavljene živali so bile iz vseh PE kombinata Šmarje, torej smo gledali na proporcionalno udeležbo. Vsak rejec je lahko razstavil samo 2 kravi in pitanca ali telico. Povprečna proizvodnja razstavljenih krav je bila okrog 2850 l. Krave so bile iz A in B kontrole. Tehnični del razstave je pripravil KK Hmežad, TOZD Šmarje, strokovni del pa ŽVZ Celje in veterinarska postaja. Pri urejanju strokovne dokumentacije za katalog se nam zdi, da moramo opozoriti na nekatere stvari. Za razstavljene živali nismo mogli v katalog vpisati večletnih povprečij za starejše živali. Podatkov molzne kontrole in izkazov o mlečni proizvodnji za krave rojene v letih 1964 in 1965 enostavno ni. To govori o neresnem delu v tem času, odnosno o neresni nabavi plemenske živine. Podatki o poreklu in proizvodnji pa so znani pri vseh mlajših kravah rojenih od leta 1968 naprej. Mislimo, da je k točni evidenci mnogo prispevalo tudi premiranje plemenskih telic.

Pri pripustih in telitvah smo ugotovili obe skrajnosti — prepoznejše (21 dni) in prepoznejše pripustitve (150 dni). Vedno še velja staro pravilo, da krava naj da ob letu teleta. Torej čas pripusta naj bo od 60 dni naprej, vendar pod 100 dni.

KONDIICIJA — IZGLED ŽIVALI RAZSTAVLJENIH KRAV IN TELIC

Najboljše živali so bile sicer primernih višin (okrog 128 cm) in primernega obsega prsi (180 cm) vendar je večini manjkalo mesa na stegnih. Ravno sedaj, ko nastopa zimski čas, se morajo rejci bolj posvetiti prehrani svoje živine.

Podatki o proizvodnji so pokazali, da bi z boljšo in intenzivnejšo prehrano od razstavljenih živali dobili več mleka. Evidentiranje molzne kontrole na vseh PE KK Hmežad TOZD Šmarje je zadovoljivo. Stremeti moramo za tem, da povečamo število živali v A kontroli, B kontrole ne smemo zanemariti, kontrola Z — zaroda — pa nam daje le enkratni vpogled letno v proizvodnjo živali. Če hočemo v tem delu selekcije govedi doseči še hitrejši napredek, morajo biti molzni kontrolorji samo molzni kontrolorji, oboroženi z znanjem o prehrani živali in nič drugega.

Razveseljivo je dejstvo, da je od razstavljenih živali — krav bilo 80 % mlajših od 5 let. Torej gradimo osnovno za naprej na mladi čredi. Z načrtovanim osemenjenjem nam rezultati ne morejo izostati. Dokaz zato so nam razstavljene telice, ki se po rasti in fenotipu niso razlikovale od razstavljenih na jubilejni živinorejski razstavi v Ptuj.

Gotovo je imel velik vpliv na obiskovalce živinorejske razstave v Šmarju prikaz dveh bikov semenjakov, z njunim opisom o proizvodnji, poreklu, potomcev. Vendar o bikih za umetno osemenjevanje in osemenjevalnih središč Ptuj—Celje v drugem članku.

Ivan KUDER, dipl. ing. agr.
ŽVZ Celje

Kratek sprehod po z električnim pastirjem zavarovanem pašniku de dobro na poznem jesenskem soncu

V Savinjski načrtno semenimo in žlahtnimo rjavo govedo

Večji napredek nam zagotavlja samo široko križanje z ameriško zvrstjo goveda (BSW). Program rejcev rjavega goveda je narejen na teh osnovah.

Biki rjave pasme, s katerimi semenimo na področju KK Hmežad Zalec in so last ŽVZ — Celje:

1. LUBO R-235, roj. 17. 5. 1967	Mati: LAVA R-59
Oče: LIM R-166	najv. mlečnost: 7/5631 — 3,98 %
Očetov test na mlečnost: 108	povp. mlečnost: VI/4897 — 3,89 %
Očetov test na rastnost: 99	

Bik je visok 142 cm, obseg prsi je 247 cm in tehta 1120 kg. Osemnjuje od 1. 6. 1968 in je bilo z njegovim semenom do konca leta 1972 osemenjenih 5.229 plemenic. Po porodu je bilo ocenjenih 95 telet, rojstna teža telet je znašala od 38—45 kg. Teleta so skladna, živahna in nekatera malo lažja.

Pri premiranju telic je bilo ocenjenih 51 telic — tip 3,70, oblike 3,70, telice so visoke 125 cm, teže 491 kg in obseg prsi 179 cm. Telice so prav dobre, zelo rastne in dobro povezane.

Dosedaj je bilo ocenjenih tudi 21 prvesnic — tip 3,70, oblike 3,75 in vime 3,90. Njegove hčere so zelo dobre, rastne, ne grobe ne plemenite in imajo lepo vime.

Test na rastnost v pitališču ŠENEK je pokazal na 9 potomcih v primerjavi z 92 sovrstniki 1119 g na dan (1067 g) relativno plemensko vrednost 105 ali po domače za 5 % boljši prirastek od sovrstnikov.

Testa na mlečnost bik še nima izračunanega, vendar prvi podatki kažejo da bo okrog 100.

Republiška komisija je v septembru 1973 bika ocenila v I. razred (tip 4, oblike 4) s pripombo, da je v starejšem tipu in manjšega okvirja. Pri osemenjenju s semenom bika LUBO se mora paziti na parjenje v sorodstvu, kajti njegov oče je »LIM«, od katerega imamo precej potomcev.

2. VINKO R-266, roj. 5. 3. 1969	Mati: OLGA 183902
Oče: WASTL 87321	najv. mlečnost: 1/4.624 — 4,09 %
Očetov test na mlečnost: sovrstnice + 125 l/glavo	
Očetov test na rastnost: 12 sinov 1046 g/dan	

Bik je visok 146 cm, obseg prsi 255 cm in tehta 1205 kg. Osemnjuje od 17. 7. 1970. Do konca leta 1972 je bilo osemenjeno z njegovim semenom 6.264 plemenic. Doslej je bilo ocenjenih 85 telet s povprečno težo 39,7 kg. Telitve so lažje, teleta so plemenita, dolga, skladna in živahna. Ob premiranju telic smo ocenili ca. 40 telic: V V. — 124,5 cm, obseg prsi 182 cm, ocena za tip 3,75, oblike 3,80.

V letu 1972 smo napravili tudi test na rastnost, ki znaša za neto težo 97 — 1034 g, sovrstniki pa so priraščali 1091 g.

Testa na mlečnost še ne moremo ovrednotiti, ker bomo prve prvesnice registrirali ravno v tem času, in to do konca leta 1973.

Republiška komisija je bika ocenila v II. razred (tip 3,5 oblike 3,5) s tem, da bik čaka na rezultate testa na mlečnost. Semena bika »VINKO« trenutno ne uporabljajo.

(Nadaljevanje na 9. strani)

ODBOR ZA POSLOVNE ZADEVE JE SPREJEL NA ZADNJI SEJI SKLEP, DA BOMO ODSLEJ OBRAČUNAVALI PREVOŽEN KILOMETER V SLUŽBENE NAMENE LE PO 1,30 DIN

(Nadaljevanje s 6. strani)

Zanimivo bi bilo kontrolno pitanje živali s kurjeki in brez njih ob istočasnem obdobjnem kontrolnem tehtanju živali. Zelo verjetno v dnevnem prirastku pri izenačenih živalih ne bi bilo občutne razlike, pač pa bi bila v ceni priraščene kilograma mesa. Doseženi klavni izpleti 56 % in več pri tako poceni krmljenju veliko pomenijo. Povprašali smo Drofnikovo, po kakšni ceni bi prodajala kilogram kurjekov, če jih ne bi sama krmila živini in odgovor se je glasil: po 15 par.

Vležanih kurjekov dobi rejka od ene partije piščancev toliko, da ji zadostuje za 2 meseca krmljenja 29 bikov, potem pa so na vrsti že drugi in tako se obe pitanji lepo dopolnjujeta.

Še eno priporočilo na koncu verjetno ne bo odveč. Priprava mešanice naj se izvrši neposredno pred pokladanjem tako, da se kurjeki šrotajo skupaj s potrebnim odstotkom koruze in nato ponudijo živalim, ki ga bodo pojedle z velikim apetitom.

DE Kooperacija KK Hmežad ima v načrtu organizacijo pitanja bikov s kurjeki pri rejcih, ki bi to želeli oziroma tistih, ki imajo zato pogoje, s tem, da bo tehnologija krmljenja urejena, rezultati pa kontrolirani predvsem kar zadeva prirastek in polno lastno ceno tega prirasta.

Goričan Anatolij
dipl. ing. agr.
Tehnolog za živinorejo
DE Kooperacija

Nesreče in boleznine dražje

Pregled delovnih nezgod in odsotnosti ljudi z dela zaradi boleznin in tričetrtletno obdobje letošnjega leta nam pove, da se ti dve postavki vedno bolj redita. Iz priloženega pregleda vidimo, da so za tovrstno rejo najbolj ugodna tla v TOZD, kjer so tudi drugi činitelji dejavnosti manj ugodni in stabilni. Tako v Kmetijstvu II., Govedoreji, Vitalu, Kmetijstvu Šmarje, Gradbeništvu, Mesninah in Mleko prednjačijo s fizičnimi nezdgodami pred ostalimi. Pohvale vredna so prizadevanja v TOZD Strojna, kjer so iz lanske najvišje

pogostnosti padli kar za osem mest. Vsaka nezgoda v podjetju terja povprečno 17 delovnih dni, kar je prav tako kot lani, oziroma 619 dni (lani 520) ali nezdgo skupaj 125.700 dni. Tudi pri analizah ostalih postavk odsotnosti dela zaradi boleznin zasledimo, da se številke rahlo dvigujejo. To povečanje gre zopet na račun le nekaterih že omenjenih TOZD. Takos mo v 9 mesecih za vse boleznine izgubili čez 84.600 delovnih dni, lani samo 38.970 dni in izplačali skupaj 78 starih milijonov neto nadomestila osebnega dohod-

ka. Ta strošek bremeni vsakega zaposlenega s 380 din. Iz priložene tabele je tudi razvidno, da imajo nekatere enote celo več bolezenskih primerov kot je zaposlenih. Iz tega sklepam, da nekateri delavci kronično bolehalo na kronični odsotnosti. Takšne in podobne primerjave bodo morali povzročitelji predvsem pa posamezni kolektivi omejevati in preprečevati.

Za službo varstvo pri delu
Janko Zupanek

STROŠKOVNI PREGLED BOLEZNIN DO 30. IX. 1973

TOZD ENOTA	DELOVNE NEZGODE				POŠKODBE NA POTI			OSTALE POŠKODBE, BOLEZNI			POROD IN NEGA DOJENČKA			SKUPAJ			V BREME K Z S Z
	štev. prim.	g. dni	štev. dni	nadomest. din	štev. prim.	štev. dni	nadomest. din	štev. prim.	štev. dni	nadomest. din	štev. prim.	štev. dni	nadomest. din	štev. prim.	štev. dni	nadomest. din	DNI
KMETIJSTVO UPRAVA	1	3	119	1.100				14	137	6.506	1	4	0	16	260	7.607	159
KMETIJSTVO I.	7	5	87	4.982				147	1.249	42.581	1	227	0	155	1.563	47.563	521
KMETIJSTVO II.	14	14	174	8.902				73	702	23.433	3	179	0	90	1.035	32.335	432
KMETIJSTVO III.	4	6	49	3.129				51	736	18.976	1	41	0	56	826	22.105	362
KMETIJSTVO IV.	2	4	15	823				44	523	17.235	1	176	0	47	714	18.058	339
GOVEDOREJA	10	13	137	9.036	1	12	542	62	989	23.367	16	681	0	89	1.819	33.806	1.160
GOZDARSTVO	?	?	?	?				2	60	2.222			0	2	60	2.222	20
KMETIJSTVO RIDLJE	3	6	60	2.562				42	308	12.709	13	464	1.525	58	832	16.797	431
SADJARSTVO MIROSAN	8	8	8	8				35	486	9.290			0	35	486	9.290	271
VRTNARSTVO	1	1	16	0	2	33	2.005	99	1.216	31.246	26	291	0	128	1.586	33.252	684
KOOPERACIJA	3	2	161	728				35	999	29.590	4	435	0	42	1.585	30.318	1.088
MESNINE	62	14	839	41.298	13	505	5.898	430	5.529	127.319	24	2.563	0	529	9.436	174.516	5.313
MLEKO	11	10	105	5.572	3	30	1.095	82	948	35.963	20	465	0	116	1.548	42.650	675
HMEZAD	1	2	13	839				35	454	14.412			0	36	545	15.251	261
VITAL	25	18	468	13.423	5	35	1.397	120	1.744	47.466	2	930	0	152	3.177	62.286	1.740
MEŠALNICA KRNIL	7	30	276	2.534	1	13		28	292	14.860	4	231	0	40	812	17.394	491
STROJNA POSTAJA	8	7	99	6.543				65	653	26.224			0	73	752	34.868	101
GOSTINSTVO	4	4	209	5.152	1	16	1.041	43	725	21.767			0	48	1.511	27.961	877
KMETIJSTVO ŠMARJE	23	16	353	6.311	3	26	1.026	79	1.007	36.391	15	310	0	120	1.696	43.729	759
SKUPNE SLUŽBE	3	1	26	2.584				83	831	42.972	13	811	0	99	1.668	45.556	1.104
GRADBNISTVO	14	15	167	9.210	1	16	1.041	109	1.468	49.508	?	?	?	124	1.651	59.759	1.532
MLIČIČNICA				0					17	609				1	17	609	
MIŠNI SKLAD				0						0						0	
POJETJE	203	9	3.473	125.694	30	666	14.048	1.680	21.090	636.947	144	8.447	1.525	2.057	48.604	778.215	18.610

Kradli meso

Celje, 17. nov. — V klavni hali Mesnine Celje KK Hmezad Zalec so odkrili krajo večjih količin mesa. Delavci Franc Plešnik, Edvard Žolnir, Milan Posavec, Stanko Vaukner, Jože Tocko, Karel Pristovnik, Aleksander Kačičnik ter vodja skupine delavcev pri Koteksu Milan Kolšek, so osumljeni, da so v mesecih avgustu in septembru ukradli 98 kg svinjine, 48 kg govejega mesa in

okoli 30 kg mesnih odpadkov. V dogovoru s traktoristom Žolnirjem so med loj, kosti ter ostale odpadke metali tudi meso. Vse to pa je Žolnir s traktorjem odpeljal. Domnevajo, da je sam Pristovnik poleg ostalega znosil še približno 100 kg govejega mesa. Navedeni so podjetje oškodovali za 8000 dinarjev.

(Po Delu z 19. 11.)

A. M.

**ŽIVINOZDRAVNIŠKA
SLUŽBA**

za december

Od 1. 12. do 8. 12. 73 Florjanc Julij, dipl. vet., Braslov., tel. 72-048

Od 8. 12. do 15. 12. 73 Šribar Edvard, dipl. vet. Šemp., tel. 71-080

Od 15. 12. do 22. 12. 73 Ocvirk Franc, dipl. vet., Vransko, tel. 72-407

Od 29. 12. do 5. 1. 74 Lesjak Milan, dipl. vet., Prebold, tel. 72-201

Dežurna služba prične ob delavnikih ob 15. uri in traja do 7. ure zjutraj.

Ob sobotah prične dežurstvo ob 12. uri in konča v ponedeljek ob 7. uri zjutraj.

Veterinarska postaja Zalec

PORABA DERIVATOV V EVROPI

Poprečna lanska poraba naftnih derivatov je po Shellovih podatkih bila po raznih evropskih državah v poprečju na prebivalca naslednja:

Danska 3680 kg, Švedska 3416 kg, Belgija 2569 kg, Finska 2457, Švica 2137, ZR Nemčija 2088, Francija 1948, Nizozemska 1895, Velika Britanija 1967, Italija 1478, Avstrija 1368, Portugalska 519 kg.

Po doma zbranih podatkih pa je znašala poraba naftnih derivatov od bencina, kurilnega olja do mazil v Jugoslaviji na prebivalca poprečno 420 kg.

SKUPNA KOMERCIALA

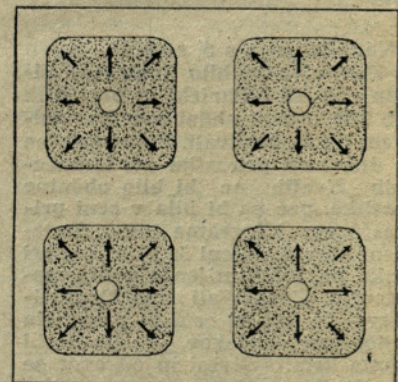
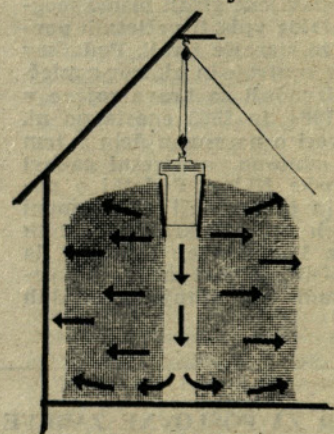
Ze od leta 1964 je bilo več včasih bolj glasnih, včasih bolj tihih hotenj in želj po združitvi komercialnih služb po obratih v eno enotno in močno podjetniško komercialno. Toda dalje od želj nismo prišli. Sedaj pa vse kaže, da se združevanja ločevamo homogeno in z vso strokovnostjo in resnostjo. V TOZD Hmezad bo pričel z delom uvozno-izvozni oddelek, ki se mu bodo postopoma v dveh letih priključile še komercialne ostalih TOZD in trgovina.

Nova in enostavna dosuševalna naprava— »SENENA BOMBA«

V nekaterih zahodnoevropskih državah, predvsem pa v Nemčiji in Švici so pred kratkim začeli uporabljati za dosuševanje sena tako imenovano »seneno bombo«. Izdelana je iz zaščitnega elektromotorja, ki poganja ventilator in iz cevi. V prodaji so štirje tipi za dosuševanje od 300 m³ do 1000 m³ sena naenkrat. Če dosušujemo postopoma, pa lahko naredimo več kop. Na primer: dosuševalna bomba z elektromotorjem moči 4 KM prevetrava kopo sena s tlorisom 6 × 6 m in do višine 9 metrov; z 10 KM pa prevetrava kopo s stranicami 12 × 12 m tudi do višine 9 m ali pa zložene bale s stranicami 6 × 6 m do iste višine.

Bombo enostavno obesimo pod streho na škripec in jo dvigujemo tako, kot dolagamo zveznjeno travo. Vse ostale priprave niso potrebne. »Bombo« zelo uspešno uporabljamo tudi za dosuševanje pšenice, koruze in drugega zrnja.

Ko začnemo nalagati seno, moramo paziti, da je »bomba« v sredini nastajajoče kope in komaj ped od tal že vključena. Z dolaganjem sena »bombo« dvigujemo. V zaključni fazi »bombo« namestimo tako, kot kaže skica in jo pustimo do konca sušenja

Če sušimo postopoma in z manjšo »bombo«, naredimo na skednju ali kje drugje več kop eno poleg druge s toliko prostora, da lahko odteka vlažen zrak

Cesta, vozila in mi

Pod tem geslom je bila od 10. do 18. novembra v likovnem salonu v Žalcu razstava o prometu, ki je na vzoren in poučen način prikazala varno in nevarno vožnjo z vsemi posledicami, predlog prometne ureditve Žalca, variante hitre ceste, dela mladine v prometu, razvoj prometa v občini in vse podkrepila s številkami, grafikoni, fotografijami, skicami, gesli in zemljevidi!

Svet za vzgojo in varnost v cestnem prometu pri občini Žalec, ki je organiziral to razstavo, bo z njo obiskal več podjetij v občini in tako dal možnost ogleda širokemu krogu občanov. Vy

(Nadaljevanje s 7. strani)

3. TIHI R-004, roj. 22. 2. 1970

Oče: TEGEL 74359

Očetov test na mlečnost:

sovrstnice + 347 l

Očetov test na rastnost:

34 sinov 1065 g/dan

Mati: HEDA 18279

najv. mlečnost: 6417 l—3,83 %

povp. mlečnost: 7-5262 — 3,93 %

Bik je visok 142 cm, obseg prsi 241 cm in tehta 1065 kg. Osemenjuje od 1. 8. 1971. Do konca leta 1972 je bilo z njegovim semenom osemenjenih 3.490 plemenic. Pri ocenitvi 35 telet, ki so se rodila v teži 38—40 kg smo ugotovili ob normalnih porodih, lažja teleta, živahna, dolga, tankih kosti, lepih oblik in pravilne stoje nog.

Pri premiranju telic še ni bilo ocenjenih potomk po »TIHIJU«. Test na rastnost je bil zastavljen v program 1972/73. Potomci so bili zaklani 23. 10. 1973. Prvi podatki kažejo zelo dobro, zlasti bodo dobri glavni izkoristki.

Prvesnic po biku še nimamo; prve bodo pomladi 1974.

Republiška komisija je bika ocenila v I. razred (4, 4) skupine mladih bikov. Za osemenjevanje se lahko uporablja brez omejitev.

4. ALI R-041, roj. 9. 2. 1971

Oče: ALARICH 3649

Očetov test na mlečnost:

17 Hč-7578 — 4,19 %

Mati: PRINZI 67034

najv. mlečnost: 2/5727 — 4,17 %

povp. mlečnost: II/5064 — 4,0 %

Bik je visok 140 cm, obseg prsi 220 cm in tehta 880 kg. Torej je star dobri dve leti in pol. Osemenjuje od 12. 9. 1972 in je bilo do konca leta 1972 osemenjeno skupno 274 plemenic. Dosedaj je bilo ocenjenih 32 telet v teži 36—40 kg. Porodi so bili normalni, teleta lažja, malo višja, ožjega trupa in malo strme stoje. V mesecu oktobru zbiramo potomce po biku »ALI« za progeni test v pitališču Senek.

Rejce rjavega goveda moramo opozoriti, da je v njegovi krvi 50 % ameriške zvrsti rjavega goveda (BSW) in zato so tudi njegovi potomci po oblikah in tipu malo drugačni od klasičnega rjavega goveda.

Komisija je bika ocenila v II. razred (tip 3,5 oblike 3,5) in se lahko uporablja za osemenjevanje.

5. ČEDO R-042, roj. 16. 2. 1971

Oče: ALOIS R-243

Očetov test na rastnost:

1120 g/dan (RPV-106)

Mati: ČELA 297

najv. mlečnost: 5/4679 — 4,13 %

povp. mlečnost: 4/4350 l—4,5 %

Bik je visok 140 cm, obseg prsi je 224 cm in tehta 925 kg. Osemenjuje od 12. 9. 1972. Do konca preteklega leta je bilo z njim osemenjeno 402 plemenice.

Teleta so skladna, globoka, široka, porodi so srednje težki. Tudi skupino 12 potomcev smo zbrali v testni postaji Senek.

Bik je še zelo mlad zato nima še ocene telic, ne ocene prvesnic niti testa na mlečnost.

Republiška komisija ga je ocenila v II. razred (tip 3,5 oblike 3,5). Bik se lahko uporablja za osemenjevanje do ocene očeta »ALOIS« R-243 na RPV za mlečnost.

6. NOL R-035, roj. 10. 3. 1971

Oče: NORVICUS

Očetov test na mlečnost:

51 Hč-5951 — 4,18 %

Mati: WANDA 23230

najv. mlečnost: 5/5931 l—3,94 %

povp. mlečnost: 5211 — 4,17 %

Bik je visok 135 cm, obseg prsi je 220 cm in tehta 870 kg. Osemenjuje od 12. 9. 1972 in je bilo do konca lanskega leta z njim osemenjeno 595 plemenic. Pri ocenjevanju telet smo ugotovili, da so se ob normalnih porodih telila v teži 37—41 kg (ocenjenih 25 telet). Teleta so živahna, dolga, skladna in malo ožja. Tudi bik NOL R-035 vsebuje v sebi kri ameriške zvrsti rjavega goveda.

Komisija je bika ocenila v II. razred (tip 3,5 oblike 3,5) in se lahko uporablja za osemenjevanje.

BIKI NABAVLJENI V LETU 1973:

7. LARI R-101, roj. 15. 12. 1971

Oče: LADKOM 75390

Stari oče je visoko progeno-

testiran

Mati: FINETTE 3471547

najv. mlečnost: 6421 l—4,12 %

povp. mlečnost: 3-6320 — 4,15 %

Bik je visok 132 cm, obseg prsi 190 cm, tehta 630 kg. Bik osemenjuje od septembra 1973. Bik je malo zaostal v rasti zaradi dveh karanten.

Republiška ocenjevalna komisija ga je ocenila v II. razred. Z njegovim semenom bomo osemenili ca. 500 plemenic in počakali na progenotestne rezultate na rastnost.

8. VIR R-102, roj. 6. 1. 1972

Oče: WELLINGTON 75109

Očetov test na mlečnost:

28 Hč + 51

Očetov test na rastnost:

8 sinov — 1006 g/dan

Mati: FRICKA 3550625

najv. mlečnost: 6714 — 3,67 %

povp. mlečnost: 5/5468 — 3,88 %

Bik je visok 130 cm, obseg prsi 193 cm, tehta 640 kg. Za osemenjevanje ga uporabljamo od septembra 1973.

Republiška ocenjevalna komisija ga je ocenila v II. razred, z njim obomo osemenili 500 plemenic za progeni test na rast.

9. NORDIS R-100, roj. 11. 1. 1972

Oče: NORTON 75366

Mati: DISSI 3483320

najv. mlečnost: 6129 l—3,86 %

povp. mlečnost: 3-5433 l—3,88 %

Bik je visok 132 cm, obseg prsi 193 cm in tehta 615 kg. Za osemenjevanje ga uporabljamo od septembra 1973.

Republiška ocenjevalna komisija ga je ocenila v II. razred, z njim bomo osemenili 500 plemenic za progeni test na rast.

Vsi trije mladi biki nabavljeni spomladi 1973 vsebujejo od 25 do 50 % BSW krvi. S tem želimo poizkusiti rjavo pasmo. Povečati želimo okvir živali rjave pasme in s tem možnosti za večje nalaganje mesa. Istočasno se bo povečala tudi mlečnost. Pri povečevanju mlečnosti proizvodnje moramo iti naprej z večjim selekcijskim napredkom kot je zadnjih 10 let — 48 l/glavo.

Ivan KUDER, dipl. inž., ŽVZ Celje

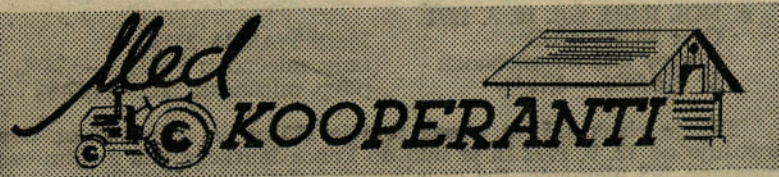
ZAHVALA ZA STROKOVNO POMOČ

Republiška konferenca ZMS se skupaj z Zadružno zvezo SRS zahvaljuje pri pomoči, katero ste nam nudili pri organiziranju I. republiškega tekmovanja mladih traktoristov, ki je bilo 29. in 30. septembra 1973 v Murski Soboti. Z vašo pomočjo nam je uspelo tekmovanje uspešno izpeljati do konca. Želimo, da bomo takšno sodelovanje ohranili tudi v prihodnosti.

Takšno priznanje je prejel za strokovno in organizacijsko pomoč dipl. inž. Tone Pugelj, dolgoletni vodja tekmovalnih ekip traktoristov in v ocenjevanju tekmovanj že pravi strokovnjak.

PRIMERJALNI PODATKI DELOVNIH NEZGOD ZA ZADNJIH 6 LET

Leto	Število zaposlenih	Število poškodb pri delu	Pri delu poškodovan vsak	Poškodovanih delavcev v %	Število izgubljenih delovnih dni	Indeks pogostosti poškodb	Indeks resnosti poškodb	Vrednost delovne nezg. neto din	Število skozi vse leto odsotnih delavcev zaradi:		Skupna vrednost vseh boleznin na 1 delavca neto din
									delov. nezdod	ostalih boleznin	
1967	1982	211	9,3	10,6	3241	43,6	15,5	?	9,5	?	?
1968	1890	190	9,9	10,0	2015	41,2	10,6	?	5,9	?	?
1969	1557	145	10,7	9,2	2632	38,2	18,1	283	7,7	?	?
1970	1937	172	11,2	8,9	2891	40,9	16,8	374	9,2	99,1	225
1971	1967	205	9,6	10,4	2067	48,8	14,9	464	9,7	93,9	286
1972	2165	227	9,5	10,5	3946	41,8	17,1	526	14,9	88,5	340

V MALI MLAKI IN HRAŠČAH KOOPERANTI PITAJO NA VELIKO

PITANČEM NAJUGODNEJŠE POGOJE ZA PRIRAST OB ČIM MANJSIH INVESTICIJAH, DA JE KONČNI FINANČNI USPEH ZADOVOLJIV.
MEJA RENTABILNOSTI PITANJA JE 50 GLAV.

Dogovor z našim predstavništvom, da obiščem kooperante, ki pitajo govedo za Mesnine, se je sredi novembra uresničil.

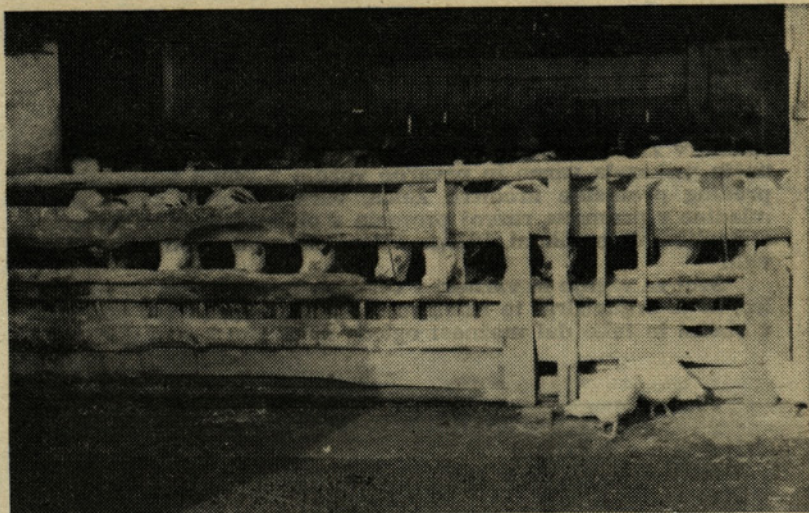
Inženir Pero Paunović, referent za mehanizacijo, me je z inž. Jožetom Rojnikom popeljal iz Zagreba čez Savo in mimo sejmišča v vas Mala Mlaka, ki leži skoraj na robu mesta.

Tu smo obiskali Ano Pisačić, ker Toma ni bilo doma. Pokazala nam je nov hlev z 80 teleti, ki jih pitajo do 220 kg, če je potrebno pa tudi naprej. Hlev ima razdeljen v štiri bokse z 20 teleti. Ob ozkem krmilnem hodniku ima betonska korita za krmo, prečno pa prav takšna korita za napajanje. Vodo v korita nataka iz ene pipe s cevjo. Tla so betonska, nastiljana z žagovino, čistijo jih pa s široko strgačo, ki je po-

danih obiskov, da nismo imeli časa za več kot bežen pozdrav.

Hrašče 50. Juraj Arbanas pita 70 telet v hlevu in provizoriju, ki ga ima pod streho proti mrazu izoliranega kar s koruznico. Na vprašanje zakaj se je odločil pitati za nas, je dejal: »Pital sem že za marsikatero podjetje, toda vsi gledajo kmeta kot teleta. Pozablja, da delamo in imamo tudi strokovne izkušnje. Kmetje si želimo poštene odnose v sodelovanju. Razmerje 3,80 kg krmil za 1 kg prirasta je zelo ozko. Vso skrb vlagamo v teleta, saj so na kmetiji edini vir dohodkov. Tu — v hlevu — imam dobro založeno ambulanto. Do takrat ko pride veterinar, nudim pitancem prvo pomoč sam. Dam tudi injekcijo, če je potrebno.«

V hlevu ima še 10 lepih praši-

Velika vrata skednja, ki jih odpre, za njimi pa le tri bunarske motke in deske ločijo pitance od dvorišča pri Jurašiču

z mnogo manj dela večji efekt. Pitanje izpod 50 glav se ne izplača. Teleta kupujemo daleč naokoli v Uljaniku, Petrinji, Bjelovaru, Ivaničgradu, Popovači in drugje, je končal prijazni Vinko.

Z Jožem sva občudovala za naše pojme in vasi »super hiše«. Kmetje so se preselili, ne dolgo tega, iz malih hrastovih brunaric v prave vile. Nazorno nam pričajo, kaj se da iztisniti iz smelega pitanja. Seveda ne smemo pozabiti, da je v bližini Zagreb in da se ljudje vežejo res na tisto podjetje, ki jim omogoča maksimalno izkoriščanje lastne-

ga potenciala. Vasi so vredne ogleda, saj nam prikažejo, kako se da z minimalnimi vlaganji v hleve doseči lepe, da celo zelo lepe uspehe. Spoznal sem, da še v Savinjski zdaleč nimamo izkoriščenih vseh možnosti, da imamo vse preveč dela, ker »svaštarimo« in zaradi tega ni pravega efekta. Ali se ne bi kazalo doma bolj posvetiti pitanju?

Proti Zagrebu grede smo si ogledali za predstavništvo predvideno skladišče v izgradnji.

Kooperantom na Hrvaškem in doma lep pozdrav!

Urednik

Ana Pisačić in kmetijski delavec, ki pri njih skrbi za bike, sta se pohvalno izrazila o sodelovanju.

dobna lopati za kidanje snega. Še to, hlev je stal le pet milijonov dinarjev.

»Imamo nekaj nad 3 ha zemlje, od tega okrog hektar lucerne in travnih mešanic, okrog hektar koruze, ostalo pa pšenice in krompirja za domačo porabo. Kot vidite imamo le 3 krave in enega konja. V vasi se razumemo, sosedje imajo dovolj traktorjev in tudi kamionov. Tako nam prevozi telet, ki si jih po sejmihi daleč naokoli kupujemo sami, ne delajo skrbi. Bijke kupujemo tudi do 34 dinarjev, teličke pa do 28 din, kakor kje.« Tako nam je povedala gospodinja Ana.

Želeli smo se pogovoriti tudi z veterinarjem, ki zdravi naše pitance, pa je imel toliko napove-

čev in 2 kravi, na dvorišču pa traktor s priključki in mali kamion. Gradi hišo, v njej že stane, vendar še ni ometana.

Na drugem koncu vasi smo še obiskali Jurašič Vinka. Ta pa pita kar 150 telet. Za oddajo ima zrelih okrog 60. Zida nov hlev za 60 glav, ker jih bo sem preselil iz provizorija. Hlev ga bo stal okrog 6 milijonov.

»V vasi smo pitali že za Mesopromet, Zadrugarja, za Stočarja, Grudo in še nekatera podjetja. Bil sem prvi v vasi, ki sem se odločil za pitanje za vas. Če bo dovolj denarja, da bomo lahko pitali na veliko in redno, se bomo razumeli! Mi se ne bojimo dela, nasprotno, radi delamo in ne »svaštarimo«, ker le tako je

Pogovarjata se vodja PE Ključavničarstvo Strojne postaje Zalec, inž. Peter Kainz in urednik Hmeljarja.

— Letos je Strojna postaja izdelala v sodelovanju s firmo Wolf 23 obiralnih strojev. Mi lahko opišete potek del?

— Po prispetju prototipa, ki nam je služil za vzorec, in po ureditvi vse tehnične dokumentacije in tehnologije smo pričeli s pripravami in proizvodnjo 1. januarja 1973. Štirideset odstotkov delov domače proizvodnje smo izdelali v starih obratih, ko pa smo se aprila preselili v novo dvorano, smo tam nadaljevali le z montažo. V glavnem nas je delalo le 20 na montaži, ki je bila končana do roka po zaslugi ljudi, ki niso gledali ne na uro in ne na dneve.

— Dvorišče Strojne je bilo v tem času polno tudi drugih strojev in priključkov.

— Res je. Sočasno je tekla proizvodnja 300 trosilcev za mineralna gnojila, 150 škropilnic, zadenskih nakladalcev za hlevski gnoj. V tem času smo montirali po sušilnicah 15 novih Wolfovih ogrevalcev za sušenje hmelja.

— Kako je bilo med sezono obiranja?

— Organizirano smo imeli celodnevno uspešno servisno službo, ki je bila zelo hitra.

Proti pričakovanju je bilo zelo malo zagonjskih defektov na novih strojih, nekaj več jih je bilo na starejših.

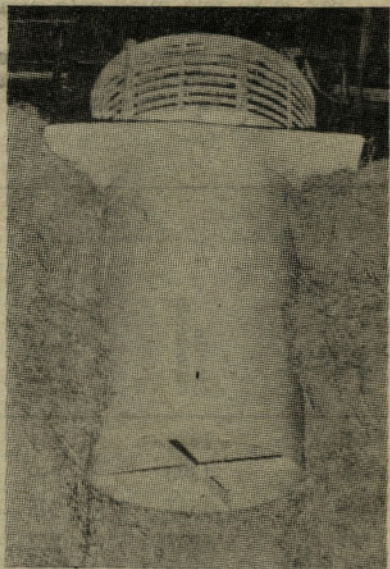
— Kako pa kaže v prihodnje?

— Smo že pričeli s pripravami za novih 25 obiralnih strojev. Za kooperante imamo naročenih 12, ostale bomo pa izdelali za druga področja, da celo za Vojvodino. Pri tej seriji strojev bomo povečali delež domačih delov. Izdelali bomo tudi serijo ogrevalcev Wolf za sušilnice. Poleg navedenih imamo že v delu večje število drugih strojev. Med njimi kot novost stroj za sajenje in spravilo krompirja. V pripravi je proizvodnja kombiniranega kultivatorja s tillerjem z osipalnimi glavami.

— Bodo obiralni stroji kaj izboljšani?

— Da, pripravljamo konstrukcijske izboljšave čistilca za čiščenje čistilnega bobna, ki nam je povzročal največ preglavic.

— Hvala za razgovor.

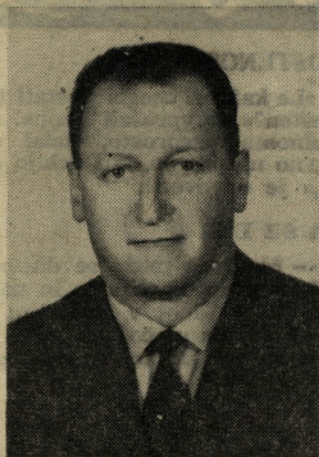

»Senena bomba« na vrhu prerezane kope sušeče se trave

Turinek Antonu v slovo

Nepričakovano nas je zapustil zaveden kmet — kooperant PE Gotovlje Turinek Anton iz Podkrajja pri Ponikvi.

Rodil se je 11. 1. 1920 v Skornem pri Šoštanju. Že

v rani mladosti se je odločil za kmetovanje.

Njegova mladost je bila težka. Srečamo ga kot partizana. Njegova družina je bila med prvimi sodelavci NOB na Ponikvi.

Po vojni se je preselil v Podkraj, kjer je iz propadajoče kmetije s trdim, neumornim delom s svojo družino ustanovil vzorno kmetijo. Pri svojem delu je bil neumoren, zvest in pošten. Zaradi njegove predanosti do kmetovanja, do dobrega odnosa z ljudmi, so ga ljudje spoštovali, cenili in kot takega radi imeli kot svojega predstavnika v organih KK Žalec PE Gotovlje, Socialistični zvezi Žalec, kot odbornika Skupščine občine Žalec ter v raznih krajevnih in družbeno-političnih organizacijah na področju Ponikve.

Vsem, ki smo ga poznali in cenili, nam je žal, da ga ni več med nami. Radi se ga bomo spominjali, spoštovali njegovo predanost do naprednega kmetovanja, do vzornega in naprednega kmeta. Kadar je bil med nami, je bil dobre volje, četudi je imel polno skrbi in težav. Vedno je rad pomagal ljudem, ki so ga prosili za pomoč.

PE Gotovlje

Gustlna ni več

Dolgotrajna in zahrbtna bolezen je mnogo prezgodaj iztrgala iz naše srede Avgusta Fonda, starega 52 let.

Svoje življenje je posvetil Polzeli in okoliškim vsem. Iz Ločice, kjer je bil doma, je dan za dnem kot

politični aktivist in 15 let kot upravnik zadruga na Polzeli vozil svoje staro kolo. Bil je tudi uslužbenec občinske skupščine Žalec. Bolezen ga je najprej snela s kolesa, pozneje pa mu je še v roke porinila palice in ga tudi za dalj časa prikovala na posteljo. Zadnje čase smo se večkrat videvali, saj je redno zahajal v ambulanto na Polzeli. Zaradi boleznij je opustil družbeno dejavnost, a kljub temu smo se radi z njim pogovarjali in posvetovali.

Na Martinovo popoldne smo se številni sodelavci, znanci in občani zadnjič poslovili od Gustlna, a ohranili ga bomo v lepem spominu.

Vili inž. Vybihal

Vremenski PREGOVORI

Grudna mrz in sneg, žita dosti prek in prek.

Veter na 25. dan obeta dosti sadja drugega leta.

Sodobna Ahilova peta je največkrat v glavi.

Kdor pove, česar ne bi smel, sliši, česar ne bi hotel.

Dosežek tehnike je izkoriščanje človeka po računalniku.

Včasih sladka zmotna zareže za deset grenkih resnic.

Denar kraljuje, pamet vlada, človek se klanja.

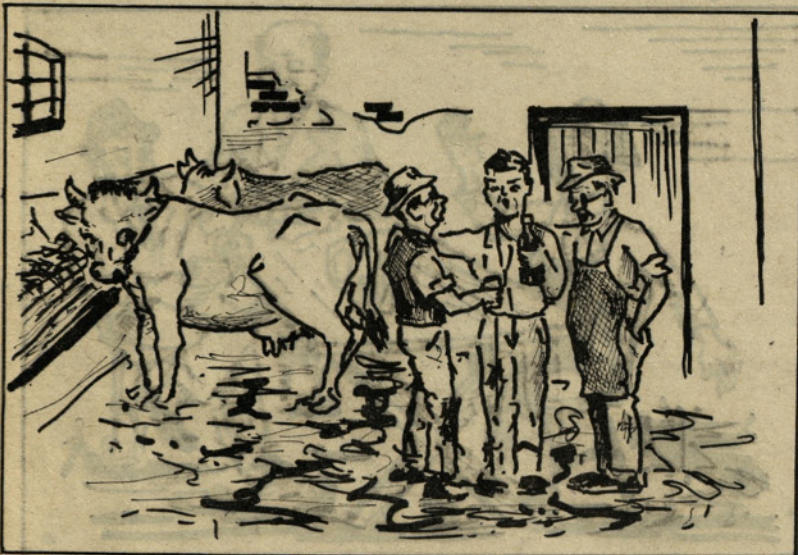
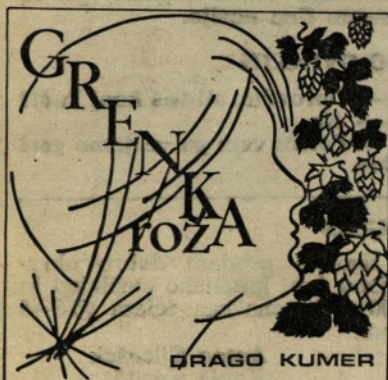
V vinu je resnica — laž je le na nalepki.

Življenje je davek za pametne in popust za neumne.

ZAHVALA

Vsem znancem, sosedom, sorodnikom in prijateljem, posebej pa še predstavnikom Kooperacije pri Kombinat Žalec in pa družbenopolitičnim organizacijam kraja ter vodstvu občinskega odbora SZDL Žalec se iskreno zahvaljujemo za globoko sočustvovanje in spremstvo na zadnji poti pokojnega Turinek Antona.

Žalujoča žena
z otroci in
ostali sorodniki

37.

V dolino je jeknil glas: »Obrekarji in Grabnarji so se stepli! Milan ima ljubico v Srbiji! Majda pa noseča! Kaj takega!« Dasiravno je bilo na polju dela čez glavo, so pridne žerice in dekle iz muhe delale slona, ki pa se je kmalu stopil. Ze res, da je Grabnar sekal z jezikom, Obrekar mu ni ostal dolžan. Tudi do pestičenja bi prišlo, če ne bi bilo Milana, ki je stara petelina razgal. Pa ne s pestjo, s slivovico in zares izvrstnim mostom. Ko je Obrekarica slišala besedno rohenje v hlevu, se je nekajkrat prekrizala, nastavljala uho zdaj levo in zdaj desno, oči so prebodele zid, videle so, kako se človeška kri meša z živalskim urinom in po najkrajši poti je ubrala k Grabnarju: »Tepejo se, mogoče je že kdo mrtev! Pomagajta, pomagajta!« Toliko, da se ni onesvestila. Požirek »kratkega« jo je postavil na noge. Zdaj je Majda zbrala moči, trezna razsoja se je vrnila v glavo. Brez joka je mirno rekla: »Jaz sem vsega kriva. Pismo bi morala vreči v ogenj. Ali nismo vsi krvavi pod kožo? Vsi smo se kdaj zmotili. Najbrž tudi Milan. Ali je to res tak greh? Živimo v srednjem veku? Obe sta bili mladi in lepi deklini. Je bila vajina pot gladka, brez grč in takihle zmešnjav? Pojdimo, razpodimo te naše peteline!« Kako je obema materama odleglo. Majda je zares tisto pravo kmečko dekle. Vse tri so tekle v Obrekarjev hlev. Na vogalu pa so obstale, kot da so iz kamna in ne iz mesa in krvi. Iz hleva je prihajalo ne preveč ubrano petje, ki pa so se ga zares razveselile: »Od Celja do Zalca je ravno polje, po njem se spreha eno

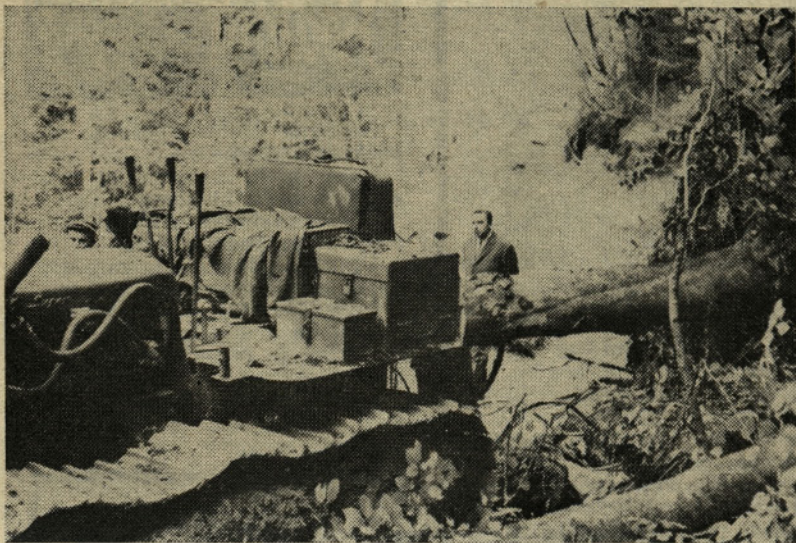
zauber deklet...« Niso jih motile. Obrekarica je natočila najboljšega, skuhala je zares tisto pravo turško kavo.

38.

Tudi v Polonco se je zagrizla skrb. Fant je pisal nekam čudna pisma. Zgalo ga je ljubosumje. To, da je bil prvi, dobro ve. Zdaj pa je dekle v hiši, kjer je mlad fant, močan, plečat in zagorel. Milan zna osvajati ženska srca! Kopnenje komandirjeve žene ni bilo zastoj. Ali se bo Milan lotil tudi nje? Polonca, samo to ti rečem: »Cučaj se! Če izvem, čučaj se moje desne roke! Polonca, jaz sem tvoj in zares samo tvoj...« Milan je poznal Poloninega snubca. Zares pošten fant. Koliko sta si imela povedati. In, ko je Milan odšel domov, mu je zaupal: »Poskrbi, da bo s Polonco vse v najlepšem, Milan!« Polonca pa je rada videla Milana. Počasi sta postajala kot brat in sestra. Oba sta čutila, da med njima ni krvnega sorodstva, biti prijatelj nekemu pa je zares najlepše; tu so čustva, ki jih ni moč opisati. In vendar se je zgodilo, ko sta ob luninem svitu stala pod lipo, rahlo drhtela in si nekje globoko v sreč skrivaj priznavala: »Ti si moja, jaz pa tvoj... Milan!... Polonca!... Na drugi strani, onstran potoka, pa je stala Majda, dekle, ki mu bo vsak čas dalo novo življenje — in ljudje v dolini bodo na široko odprli zvedava usta: — Obrekarjev Milan je atek...!

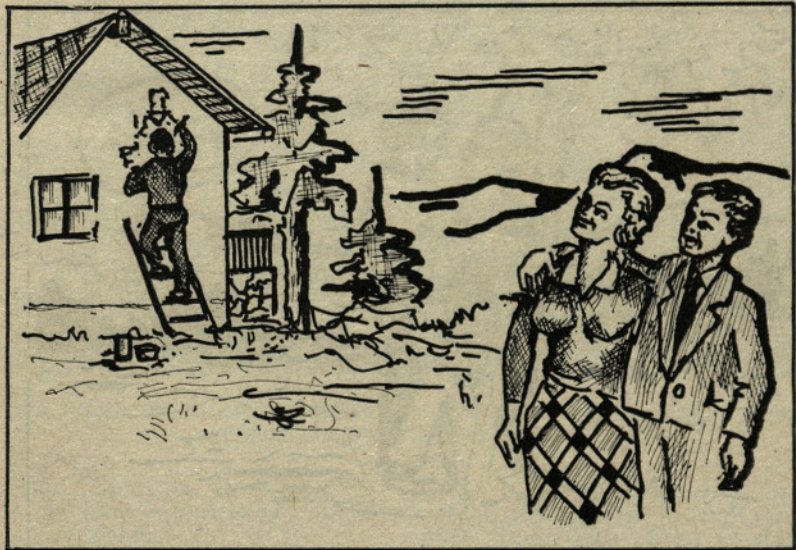
Bukev terjala žrtev

Osmega oktobra zvečer je buldožerist Strojne postaje Franc Cede hotel še pred večerjo opraviti neko neznatno delo na gozdni cesti pri Bojanskem grabnu pod Svetino. To delo se mu je zdelo tako pomembno in nujno, da je celo pozabil na pripravljeno večerjo. Po povabilu na večerjo se je z buldožerjem odpeljal proti 200 m oddaljenemu delovišču na koncu ceste tik ob potoku, kjer bi z nadaljevanjem trase morala cesta zaviti v desno. Na tem mestu se gozdnato pobočje strmo vzpenja. Tla so posejana z redkimi a velikimi skalami. Nekatere skale je potrebno tudi razstreliti in jih nato z buldožerjem odstraniti. Tako

je bilo tudi na levem robu cestišča tik ob potoku. Cestišče je ovila velika skala, ki so pred dnevi razstrelili. Malo nad skalo pa se je vzpenjala k nebu vitka bukev. Ko je Cede z buldožerjem zajemal s planirno desko od strela zdrobljeni drobiž, je za njegovim hrbtom po

Hmeljar izdaja delavski svet Kombinata »Hmezad« Zalec — Ureja uredniški odbor: Anton GUBENSEK, dipl. kmet. inž., — predsednik in člani: Stane MA-ROV, dipl. kmet. inž., Bogdan PUGELJ, dipl. kmet. inž., Jože ROJNIK, koope- rant, Polde SKAFAR, dipl. kmet. inž., Vinko STRASEK, Miljeva KAC, dipl. kmet. inž., — urednica strokovne priloge, inž. Vili VYBIHAL — glavni urednik — Uredništvo je v Kombinate »Hmezad« Zalec, Ulica žalskega tabora 1 — Glasilo izhaja enkrat mesečno v 5.000 izvodih. — Letna naročnina 24 dinarjev. Tisk in klišej AERO, kemična in grafična industrija Celje. — Po mnenju Sekretariata za informacije pri Izvršnem svetu Skupščine SR Slovenije št. 421-1/72 z dne 21. 3. 1973 je Hmeljar prost davka od prometa proizvodov.

39.

Inženir Srečko je prav tako poslušal pridige. Pridigar pa je bila njegova mama, ki ji inženirka Silva ni bila všeč. Mama je pač človek starejšega kova in je govorila: »Poslušajta, vidva sta vendar visoko študirana!« Mogoče je mislila, da se preveč motovilita okoli kmetov, pa tiste shrleje grenke rože. Najbolj pa je zamerila, ko je Silva prišla na dom v navadnih gumijastih škornjih. Je to sploh kaka olika? O, moj Srečko, nikar se ne pokoplj! Ali sploh veš, kaj je zakon? Počemu si izbral ta poklic? Srečko!« Zivljenje pa teče svojo pot... Srečko in Silva sta se zagrizla v kraj, rada pomagata zadržnikom, ko pa imata prostega časa za urico, dve — gresta v gozd, na griček se vzpenja, postojita na vrhu, prepredata vsak svoje misli, ki jih glasno ne izrečeta. Precej je doživeti. In še jih bo. Savinjska dolina pa je za oba nekaj nepozabnega, ne bosta se ločila od nje. Kaj, če bi v tistimle kotičku skupaj zgradila prav majcen vikend? Mogoče. Najbrž ju bo še tesneje združil. Če sta partijca, mar je to razkošje? Ni. Oba sta otroka mesta, hrupnega vrveža, spokojni mir med vinogradi, bori, smrekami, macesni, tam desno pa so bukovci, hrastovi gozdovi. In kam spadata kmetijska inženirja? Med polja, travnike, gozdove... Da, kako je bilo takrat, ko je Srečko prišel. Bil je mestni žrebiček. V mislih, v svojih hotenjih je hotel osvojiti srce vseh najlepših Savinjanek. Zdaj ve, da temu ni tako. Človek privihari, kot lev plane med nedolžno drobnico, hoče žrtev, potem pa... Da, to je tisto. Pri vsem ostane pa vendarle tisto plemenito člo-

nabrežini spolzela bukev, se ustavila ob cestišču in omahnila čez cesto tako nerodno, da se je naslonila z vso svojo težo na kabino buldožerja. To se je zgodilo v trenutku, ko je Cede verjetno hotel pretakniti pretičnik hitrosti v vzvratno vožnjo. Teža bukev je opravila svoje. Stisnila je kabino in pod kabino je za vedno končalo življenje.

Za službo varstva pri delu
Janko Zupanek

KK »HMEZAD« ZALEC

objavlja prosti delovni mesti

1. SKLADIŠČNIK SUROVIN
2. SKLADIŠČNIK GOTOVIH IZDELKOV

Za obe delovni mesti se zahte-va srednja šola ali kmetijska šola in 2 leti delovnih izkušenj.

Prijave sprejema Komisija za delovna razmerja pri TOZD Mešalnica krmil Zalec do 31. 12. 1973.

OGLAS

Prodam 4 leta staro hmeljsko žičnico v izmeri 40 arov.

Jože Konovšek
Lokovica 62
Šoštanj

RESNICNA

V šempeterski mesnici:

- Ali imate goveje zrezke?
- Da gospa, pa prav lepi so, le pogledjte!
- Ne hvala, takšne naš pes ne je.

POSTENOST

»Le kako si mogel postati tako pošten?« so vprašali Ezopa. »Popolnoma preprosto, delal sem ravno nasprotno, kot delajo drugi,« je odgovoril.

PA SE ENA

— Meni da mož vse dnevni-ke, kilometrino, honorarje in nagrade, ki jih dobi v podjetju!

— Kaj pa plačo?

— Plačo? Oh, to mu pa pustim za žepnino!

NI RAZLIKE

— Te hlače so zato cenejše, ker imajo majhno napako.

— Nič hudega. Poznam ljudi, ki imajo velike napake, pa se vseeno fino nosijo.

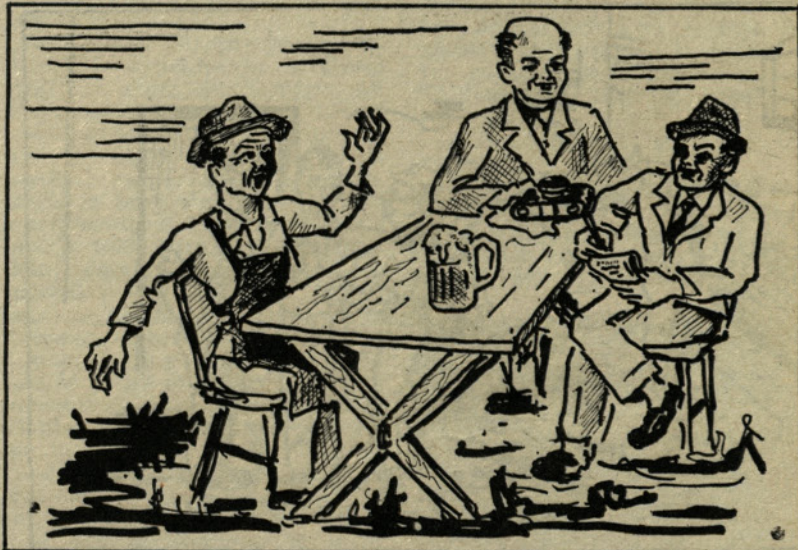
PO OVINKIH

- Oprostite, ali vaš konj kadi?
- Ne.
- Potem vam pa verjetno gori hlev.

OGLAS

Ugodno prodam dobro ohranjeno 4 m² hmeljsko sušilnico in 500 kg betonskega železa Ø 6—8 mm.

Anton Cilenšek
Kapla vas 15
Prebold

veško čustvo, ki pravi, saj smo ljudje in ne zveri! Tako sta se našla Silva in Srečko, Majda in Milan ter Polonca in njen fant, še vedno vojak. Med Obrekarji in Grabnarji ni večjega prepira, včasih se stari dve zadereta: »Tak, ga še nimata dosti? Spat...!«

40.

Ne sprašujte, kdo mi je zgodbo povedal. Kmet je, hmeljar, človek, ki dela, bere in se razgleduje po svetu. Pravzaprav sva dobra tovariša. Prijatelj, tako trdi sam, mu nisem. Brž se je spomnil dni iz prve svetovne vojne. Galicija. Rуска fronta. Nekdaj je imel Ruse za barbare. Potem, ko je bil ranjen in so mu boljše oteli življenje, pa neka bolniška sestra, ki je bila baje tako čedna kot resnični angel varuh, poskrbela je zanj, predno pa sta se poslovila, sta oba jokala, solze so tekale v rahlem potočku. Njegov zadnji vzdih: »Anjuška, prinesem ti grenko rožo!« Zdaj se kesa, ker ji grenke rože nikdar ni prinesel. O nji, morda še živi, pa je ostal svetel spomin na dolino v neki tuji deželi, v deželi pravljic in sanj, v deželi grenke rože... Meni, ki sem to zapisal, pa je dvignil kozarec in mi s tisto pristno savinjsko dušo nazdravil:

— Pij! Veš, kako te to v duši poboža? Saj to je prava, savinjska grenka roža!

(Po idejah glavnega urednika risal Zdravko ČAS.)
KONEC